

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van GO! atheneum Ninove te NINOVE

Hoofdstructuur voltijds secundair onderwijs

Instellingsnummer 43596

Instelling GO! atheneum Ninove

Directeur Helga VAN DER ELST

Adres Dreefstraat 31 - 9400 NINOVE

Telefoon 054-33.26.93

Fax 054-32.60.32

E-mail atheneum@kaninove.be

Website <http://www.kaninove.be>

Bestuur van de instelling GO! scholengroep Dender

Adres Welvaartstraat 70/4 - 9300 AALST

Scholengemeenschap SG Denderleeuw-Ninove

Adres Astridlaan 33 - 9400 NINOVE

CLB GO! CLB Dender

Adres Zonnestraat 25 - 9300 AALST

Dagen van het doorlichtingsbezoek 15-05-2017, 16-05-2017, 17-05-2017, 18-05-2017, 19-05-2017

Einddatum van het doorlichtingsbezoek 19-05-2017

Datum bespreking verslag met de instelling 03-07-2017

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever Immanuel SYNAEVE

Teamleden Lieve CLAES, Marjan MEULEWAETER, Ludo POTTIER, Jean-Luc
WITTEVRONGEL

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 SAMENVATTING	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	7
2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus	7
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus	7
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	8
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	8
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	8
3.1.1.1 Beeldende en architecturale vorming, waarnemingstekenen en kunstinitiatie in kso tweede graad in de studierichting Beeldende en architecturale kunsten (leerplannummers 2001/090, 2001/089 en 2006/030)	8
3.1.1.2 Boekhouding, kantoortechnieken, toegepaste economie en stage in bso derde graad in de studierichting Kantoor (leerplannen 2008/027, 2008/030, 2008/031 en 2008/039)	10
3.1.1.3 Engels in aso tweede graad in de studierichtingen Economie, Humane wetenschappen, Latijn en Wetenschappen (leerplan 2012/003) en Engels in tso tweede graad in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplan 2012/024)	13
3.1.1.4 Fysica in aso tweede graad in de studierichtingen Economie, Humane wetenschappen, Latijn en Wetenschappen (leerplannen 2012/005 en 2012/004) en fysica in aso derde graad in de studierichtingen Moderne talen-wetenschappen en Wetenschappen-wiskunde (leerplan 2014/010)	17
3.1.1.5 Huishoudkunde in het bso tweede graad Verzorging-voeding (leerplan 2010/029)	19
3.1.1.6 Huishoudkunde, opvoedkunde, verzorging en stage in bso derde graad in het specialisatiejaar Thuis- en bejaardenzorg/zorgkundige (leerplan 2007/052)	21
3.1.1.7 Kantoortechnieken, verkoop en toegepaste economie in tso tweede graad in de studierichting Handel (leerplan 2006/128)	24
3.1.1.8 Kunstgeschiedenis, waarnemingstekenen en vrije beeldende vorming in kso derde graad in het studiegebied Vrije beeldende kunst (leerplannummers 2002/218, 2002/223 en 2002/225)	27
3.1.1.9 Project algemene vakken (PAV) in bso tweede graad in de studierichtingen Kantoor en Verzorging-voeding (leerplan 2012/017)	29
3.1.1.10 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET)	32
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?	33
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?	35
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	36
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	37
4.1 Leerbegeleiding	37
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	41
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	44
6.1 Wat doet de school goed?	44
6.2 Wat kan de school verbeteren?	44
6.3 Wat moet de school verbeteren?	44
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	45
8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG	45

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
 - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
 Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal structuuronderdelen.
 Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - ♦ het onderwijsaanbod
 - ♦ de uitrusting
 - ♦ de evaluatiepraktijk
 - ♦ de leerbegeleiding.
 De onderwijsinspectie onderzoekt ook altijd de vakoverschrijdende eindtermen.
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 **SAMENVATTING**

GO! atheneum Ninove kent een stabiel aantal van ruim 600 leerlingen. De school ligt in het centrum van de stad Ninove en bevindt zich op loopafstand van het treinstation. Op dezelfde campus liggen GO! basisschool De Kameleon en GO! middenschool Ninove. Het merendeel van de leerlingen stroomt vanuit de middenschool door naar het atheneum. De school heeft een gevarieerd studieaanbod in de tweede en derde graad in de vier verschillende onderwijsvormen.

Voor het erkenningsonderzoek onderzocht de onderwijsinspectie een representatief staal van het onderwijsaanbod uit de vier onderwijsvormen. Het onderzoek levert een wisselend beeld op. De leerplanrealisatie voldoet in het aso voor fysica in de tweede graad en in de pool wetenschappen van de derde graad. Voor Engels in de tweede graad is dat niet het geval door lacunes in het onderwijsaanbod en een te kennisgerichte evaluatiepraktijk.

Alle onderzochte vakken in het bso voldoen aan de vooropgestelde onderwijsdoelen. Het gaat hier om project algemene vakken (PAV) en de richtingsspecifieke vakken uit Verzorging-voeding in de tweede graad enerzijds en de richtingsspecifieke vakken uit Kantoor en Thuis- en bejaardenzorg/zorgkundige in de derde graad anderzijds.

De onderzochte vakken uit het kso voldoen niet. De huidige infrastructuur en de tekorten voor de minimale materiële vereisten beperken de mogelijkheden van leraren en leerlingen en zorgen ervoor dat ze een aantal leerplandoelstellingen niet bereiken. De evaluatie van de theoretische onderdelen is bovendien onvoldoende valide. De leerlingen, die een goede begeleiding van de leraren krijgen, leveren mooi werk af dat getuigt van een boeiend creatief proces.

Voor de tweede graad tso voldoet de leerplanrealisatie voor Engels in de basisvorming binnen Sociale en technische wetenschappen niet door verschillende tekorten in het onderwijsaanbod en een onvoldoende kwaliteitsvolle evaluatiepraktijk. Voor het specifieke gedeelte in de studierichting Handel zijn er ook tekorten. Het onderwijsaanbod en de evaluatiepraktijk vertonen namelijk voor de meeste economische vakken hiaten. Ze stroken ook niet altijd met de leerplanvisie, die een praktijkgerichte benadering van de leerinhouden vooropstelt. De school beschikt bovendien niet over de vereiste minimumuitrusting voor deze studierichting.

De school streeft in voldoende mate met een eigen planning de vakoverschrijdende eindtermen (VOET) bij haar leerlingen na. Op uitvoeringsniveau zijn er nog enkele bijstellingen mogelijk. De school heeft hierop voldoende zicht en neemt hiervoor al zelf initiatieven. Uit het onderzoek van de contexten blijkt dat ze de meerderheid van de eindtermen met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen nastreeft.

Voor 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne' (BVH) krijgt de school een gunstig advies dat beperkt is in de tijd. In afwachting van de intrek in de nieuwbouw begin schooljaar 2017-2018 kregen andere gebouwen, waaronder een vrij groot aantal containers en paviljoenen, onvoldoende aandacht. Dat leidt op dit ogenblik tot een gebrekkige infrastructuur, die zijn invloed heeft op de kwaliteit van het onderwijsleerproces in een aantal studierichtingen. De nieuwbouw zal een aantal directe infrastructurele noden kunnen lenigen, maar biedt geen oplossing voor enkele vastgestelde problemen. Een daadkrachtigere opvolging dringt zich dan ook op.

De school voldoet aan de overige erkenningsvoorwaarden en aan de geselecteerde bepalingen uit de overige reglementering.

De inspectie onderzocht binnen het kwaliteitsonderzoek de leerbegeleiding. Die begeleiding bouwt voort op het zorgcontinuüm en scoort sterk op schoolniveau, onder andere door een goed uitgebouwd leerlingvolgsysteem. De leerbegeleiding heeft nog een verdere uitwerking nodig op klas- en leerlingenniveau. Het schoolteam toont een groot engagement en zet zich in voor de brede zorg van de leerlingen.

De schoolleiding bestaat uit een directeur, een adjunct-directeur een technisch adviseur-coördinator. Thematische werkgroepen, vakgroepen en verschillende adviesorganen zorgen dat de besluitvorming vrij participatief en doorzichtig verloopt. Ze staan ook in voor de uitwerking van de algemene schoolvisie. Die visie zet vooral in op maximale leerwinst voor elke leerling en het leren maken van verantwoorde keuzes. De school wil dat verwezenlijken met concrete acties binnen de verschillende beleidsdomeinen. Uit het onderzoek blijkt dat de visie op schoolniveau een sterke uitwerking kent, vooral door het gebruik van vastgelegde procedures en draaiboeken. Op de klasvloer leveren de ondernomen acties niet altijd de gewenste resultaten op door de gebrekkige aandacht voor implementatie en opvolging.

De school koppelt haar visieontwikkeling uitdrukkelijk aan haar interne kwaliteitszorg. Zij verzamelt en analyseert kwantitatieve en kwalitatieve gegevens. Hiermee wil ze haar werking in vraag stellen en bijsturen. Het kwaliteitsdenken is vooral te vinden op schoolniveau en heeft nog niet de gewenste effecten bereikt op de klasvloer. De schoolleiding rekent voor het onderwijskundige beleid sterk op de deskundigheid van de vakgroepen en gebruikt vooral een procedurele aansturing en opvolging.

De onderwijsinspectie besluit de doorlichting met een beperkt gunstig advies. De tekorten voor Engels (aso tweede graad en tso tweede graad Sociale en technische wetenschappen), voor kantoortechnieken, toegepaste economie en verkoop (tso tweede graad Handel), voor beeldende en architecturale vorming, kunstinitiatie en waarnemingstekenen (kso tweede graad) en kunstgeschiedenis, vrije beeldende vorming, en waarnemingstekenen (kso derde graad) moeten binnen drie schooljaren zijn weggewerkt. Dat geldt ook voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

	Basisvorming	Specifiek gedeelte
VOET	x	
Graad 2 ASO Economie	Engels, fysica	
Graad 2 ASO Humane wetenschappen	Engels, fysica	
Graad 2 ASO Latijn	Engels, fysica	
Graad 2 ASO Wetenschappen	Engels, fysica	fysica
Graad 2 BSO Kantoor	project algemene vakken	
Graad 2 BSO Verzorging-voeding	project algemene vakken	huishoudkunde
Graad 2 KSO Beeldende en architecturale kunsten		beeldende en architecturale vorming, kunstinitiatie, waarnemingstekenen
Graad 2 TSO Handel		kantoortechnieken, toegepaste economie, verkoop
Graad 2 TSO Sociale en technische wetenschappen	Engels	
Graad 3 ASO Moderne talen-wetenschappen	fysica	fysica
Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde	fysica	fysica
Graad 3 BSO Kantoor		boekhouding, kantoortechnieken, stage, toegepaste economie
Graad 3 BSO Thuis- en bejaardenzorg/zorgkundige		huishoudkunde, opvoedkunde, stage, verzorging
Graad 3 KSO Vrije beeldende kunst		kunstgeschiedenis, vrije beeldende vorming, waarnemingstekenen

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Onderwijs - Begeleiding

Leerbegeleiding

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

3.1.1.1 Beeldende en architecturale vorming, waarnemingsteken en kunstinitiatie in kso tweede graad in de studierichting Beeldende en architecturale kunsten (leerplannummers 2001/090, 2001/089 en 2006/030)

Voldoet niet

De leerlingen krijgen een aantal leerplandoelstellingen niet aangereikt vanwege de ontoereikende infrastructuur. De evaluatie van de theoretische onderdelen gebeurt onvoldoende valide.

Onderwijsaanbod	Sedert zeven jaren gaan de lessen van het kso door in containers. De beperkte klasoppervlakte en -hoogte leggen de leraren en leerlingen duidelijk
<i>Volledigheid</i>	beperkingen op. Een aantal leerplandoelstellingen komen hierdoor niet of te
<i>Evenwicht</i>	weinig aan bod. Het werken op groot formaat, de realisaties van
<i>Beheersingsniveau</i>	driedimensionale werken, het onderzoek naar licht en het tekenen naar levend
<i>Samenhang</i>	model lijden hieronder.

Binnen het studiegebied Beeldende en architecturale kunsten werken de leraren van de kunstvakken nauw samen. Zij ontwikkelden een instrumentarium waarin zij aangeven welke leerplandoelstellingen zij aanbrengen. Dit bestaat onder meer uit een syllabus en uitgeschreven leerlijnen per vak en een lijst met de leerplandoelstellingen per opdracht. De geïntegreerde werking op de klasvloer weerspiegelt zich echter onvoldoende in deze documenten. Daardoor heeft het lerarenteam geen zicht op mogelijke hiaten of overlappingen in het aanbod.

Ondanks deze tekortkomingen realiseren de leerlingen behoorlijk werk. Het documenterende, experimentele en creatieve aspect en de zoektocht naar een eigen beeldtaal zijn duidelijk te merken in de leerlingenwerken. De diversiteit van de werken getuigt van een krachtige en creatieve ondersteuning.

De uitstraling van het kso in de school is minimaal. Deels is dit door de afgezonderde ligging van de klaslokalen in de containers, maar ook doordat er weinig tot geen leerlingenwerken te zien zijn in de overige gebouwen.

Het lerarenteam streeft ernaar om zelfstandige leerlingen te vormen die naast de nodige sociale vaardigheden blijf geven van een breed interessebeeld in kunst en cultuur.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De infrastructuur ondersteunt onvoldoende de krachtige leeromgeving. De beperkte ruimte staat een vlotte organisatie en werking in de weg en verhindert de realisatie van een aantal leerplandoelstellingen. Verder is de materiële uitrusting beperkt. De leraren kunnen het materiaal onvoldoende wegbergen of tentoonstellen. Om de leerlingenwerken te laten drogen of op te hangen zijn bijgevolg allerlei eigen constructies bedacht.

De afdeling beschikt slechts over een klein aantal computers. Dit staat in schril contrast met het leerplan, dat voor architecturale vorming voorschrijft dat de leerlingen met een tekenprogramma leren werken. Bovendien schrijft dit leerplan voor dat de leerlingen bij voorkeur elk over een computer beschikken die voorzien is van hedendaagse programma's. Een goede klasbibliotheek ontbreekt. De leraren brengen vaak eigen materiaal mee, zoals een laptop of boeken, om hun lessen te illustreren.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Naast de opdrachten in de loop van het schooljaar krijgen de leerlingen examens in de kunstvakken. Dit zijn verlengde opdrachten die doorlopen tijdens de examenperiode. Als 'examen'-opdrachten tellen deze mee voor een groot deel van de eindscore. Door de examenopdrachten voldoende verschillende technische en inhoudelijke facetten te geven vermijden de leraren dat de impact van de beoordelingen het eindoordeel te sterk zou kleuren.

De meeste opdrachten gaan vergezeld van een opdrachtenblad. Deze geven de leerlingen transparante informatie over de aandachtspunten voor evaluatie, gekoppeld aan de leerplandoelstellingen. Voorts vermelden ze de puntenverdeling en wat de leerlingen dienen uit te voeren.

De opdrachten door het jaar heen en de examenopdrachten krijgen van de leraren een beoordeling op het gebied van ideevorming, het onderzoek en de verschillende uitvoeringsfasen. Zo bewaken de leraren dat het proces minstens even belangrijk is als het product in de vorm van het gepresenteerde werk.

Kunstinitiatie krijgt een schriftelijke bevraging. De vraagstelling over deze theoretische onderdelen verloopt te sterk kennisgericht en is onvoldoende geïntegreerd.

De leerlingen krijgen voortdurend mondelinge feedback, ondersteund door degelijke commentaren bij de rapporten. Deze zijn overwegend positief en remediërend opgesteld.

Leerbegeleiding De sterke individuele begeleiding zorgt ervoor dat elke leerling op zijn tempo de opdrachten kan verwerken. Een aantal leerlingen diepen hun opdracht verder uit, terwijl anderen hun werk verbeteren of herbeginnen om tot een volwaardig resultaat te komen. De ondersteuning van de leerbegeleiding zorgt ervoor dat de meeste leerlingen hun traject vlot kunnen afwerken.

*Preventief
Curatief*

De leraren schreven zelf cursusmateriaal uit. Dit is rijk visueel gedocumenteerd. Het sluit nauw aan bij de opdrachten en kadert deze breed in tijd en stijl of linkt ze aan kunstenaars. Deze cursussen bewaren de leerlingen in een werkmap, aangevuld met de resultaten van hun onderzoek, experimenten en eerste uitwerkingen.

De school beperkt de mogelijkheden van extramurale activiteiten tot vastgelegde dagen. Daardoor is het soms onmogelijk om met het hele studiegebied op uitstap te gaan. Soms gaan de leerlingen mee in functie van een ander vak, of zijn musea of tentoonstellingen gesloten op die dagen. Het leerplan ziet de bezoeken aan musea, tentoonstellingen of kunstenaars nochtans als een nuttige aanvulling van de theoretische en praktische lessen.

De kunstvakken - waarnemingstekenen, architecturale en beeldende vorming, kunstinitiatie - versmelten tot één geheel in de ateliers. In schril contrast daarmee staat de samenhang tussen vakken van de basisvorming en het specifieke gedeelte. Er is zo goed als geen interactie.

Deskundigheidsbevordering
*Overleg
Vorming*

De professionele taakbekommernis en het engagement van de leraren zijn groot. Hun vakinhoudelijke deskundigheid en begeestering bepalen sterk de kracht van het studiegebied. Er is veel informeel overleg. Net als het formele overleg gaat dit niet enkel over de praktisch-organisatorische onderwerpen, maar komt ook pedagogisch-didactische materie aan bod. Doordat de leraren in verschillende vakken lesgeven, is er een duidelijke wisselwerking en integratie over de jaren en graden heen.

De leraren scholen zich vlot bij, vakinhoudelijk en didactisch, en volgen de kunstactualiteit op de voet.

3.1.1.2 Boekhouding, kantoortechnieken, toegepaste economie en stage in bso derde graad in de studierichting Kantoor (leerplannen 2008/027, 2008/030, 2008/031 en 2008/039)

Voldoet

De leerlingen realiseren de leerplandoelstellingen in voldoende mate en op het vereiste beheersingsniveau. De evaluatie is valide.

Onderwijsaanbod
*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

De leraren bieden de verschillende vakken in concrete, betekenisvolle contexten aan via eigen ontwikkeld didactisch materiaal en leerboeken. Het beheersingsniveau is globaal voldoende afgestemd op de verwachtingen van de verschillende leerplannen. Er is daarbij voldoende aandacht voor het leren verwerken van informatie met behulp van ICT. De leraren spelen ook voldoende in op de actualiteit en gebruiken hiervoor verschillende media.

Naast de basisleerplandoelstellingen van het vak ‘toegepaste economie’ bieden de leraren binnen het gedeelte bedrijfseconomie de uitbreidingsdoelstellingen met betrekking tot Bedrijfsbeheer aan waarbij de leerlingen projectmatig administratieve handelsverrichtingen uitwisselen met het specialisatiejaar Kantooradministratie en gegevensbeheer. Het aanbod van het programma Bedrijfsbeheer is echter onvolledig voor de instromers uit een niet-handelsrichting. De uitreiking van het Getuigschrift over de basiskennis van het bedrijfsbeheer aan deze leerling(en) is bijgevolg niet verantwoord.

Binnen het gedeelte ‘Recht en wetgeving’ werken de leraren kwaliteitsvol aan de vaardigheidsgerichte doelstellingen waarbij de leerlingen hoofdzakelijk zelf moeten uitvoeren, opzoeken en toelichten. Ook via de blokstage in beide leerjaren worden kwalitatieve opdrachten gerealiseerd waarbij de geïndividualiseerde stageactiviteitenlijst als leidraad dient. De geïntegreerde proef (gip) concretiseren de leerlingen via het project ‘ondernemen’ waarbij de leerlingen een fictief bedrijf moeten opstarten en leiden. Door tijdsdruk werd binnen het vak boekhouding het onderdeel ‘Interpretatie van balans en resultatenrekening’ te summier behandeld. Verder kwam de verplichte monografie aan het begin van het eerste leerjaar niet aan bod. Hierdoor is een grondige verwerking van de behandelde verrichtingen uit de tweede graad door de leerlingen niet mogelijk. Binnen het vak ‘Kantoortechnieken’ wordt enkel het gedeelte ‘Administratieve verwerking van de logistieke keten’ aangeboden. Het gedeelte ‘Vaktechnieken’ wordt aangebracht binnen de onderwijstijd van het vak ‘Dactylografie/toegepaste informatica’ waardoor binnen deze laatste kwaliteitsverlies kan optreden. Deze leerplandoelstellingen moeten immers in minder onderwijstijd worden gerealiseerd dan wat het leerplan adviseert. De verplichte uitstappen binnen het gedeelte ‘Administratieve verwerking van de logistieke keten’ worden onvoldoende samen met de leerlingen voorbereid, verwerkt en geëvalueerd in functie van de leerplandoelstellingen.

Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	De school voldoet aan de minimale materiële vereisten. De gebruikte lokalen beschikken over een computer met projectiemogelijkheid. De vakgroep heeft toegang tot ICT-infrastructuur voor leerlinggebonden opdrachten. Het gebruik ervan verschilt van leraar tot leraar. De leerlingen hebben toegang tot een informaticalokaal met een professioneel boekhoudpakket en maken hiervan voldoende gebruik.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De evaluatiepraktijk voldoet in haar globaliteit. Deze gebeurt via gespreide evaluatie waarbinnen zich vaste periodieke ‘herhalingsmomenten’ bevinden. Deze herhalingsmomenten, die overwegend te kennisgericht worden ingevuld, vinden plaats tijdens de examenperiodes van de andere onderwijsvormen en vormen een totaalgewicht van 20 % binnen de evaluatiepraktijk. Deze invulling zorgt echter voor een contradictie binnen de gespreide evaluatie en zorgt voor een sterk kennisgericht gewicht binnen de evaluatiepraktijk. Buiten deze herhalingsmomenten is de evaluatie meestal voldoende evenwichtig, volledig en representatief voor de leerplandoelstellingen. Ze peilen voldoende naar toepassingsvaardigheden en inzichten conform de visie van de leerplannen. Regelmatig wordt de vraagstelling gekoppeld aan authentiek contextmateriaal.

De evaluatie van het gedeelte bedrijfsbeheer verloopt gescheiden van de basisleerplandoelstellingen en moet leiden tot de uitreiking van het vestigingsattest. De leraren hanteren tevens de door de regelgeving vereiste checklist.

Bij het vak bedrijfseconomie zorgen vooral de herhalingsmomenten voor een zwaar kennisgericht accent binnen de evaluatiepraktijk. Voor boekhouden weerspiegelt de beperkte diepgang van het aanbod binnen het gedeelte 'Interpretatie van balans en resultatenrekening' zich in de evaluatie. Verder wordt stage als afzonderlijk vak gerapporteerd. De evaluatie is echter uitsluitend op vakattitudes gebaseerd waardoor de geïndividualiseerde stagedoelstellingen niet worden geëvalueerd en dus niet mee opgenomen zijn binnen de rapportering van stage. De evaluatie van de gip kent een proces- en productevaluatie. Binnen de procesevaluatie worden de leerplandoelstellingen niet bij alle deelopdrachten mee opgenomen in de evaluatiecriteria waardoor de leerplangerichtheid niet bij alle deelopdrachten dezelfde is. De verplichte uitstappen binnen het gedeelte 'Administratieve verwerking van de logistieke keten' worden onvoldoende leerplangericht geëvalueerd.

Verder heeft de vakgroep vaste afspraken over de verhouding tussen toetsen, taken en vakattitudes als onderdelen binnen de gespreide evaluatie. Ze heeft geen afspraken over het aandeel van de verschillende leerplanonderdelen in het totale resultaat. De aandacht voor proces- en zelfevaluatie, die leerlingen kan aanzetten tot een tussentijdse verbetering van het product, situeert zich voornamelijk binnen de gip.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

Het leerklimaat is aangenaam en veilig. De activerende lesaanpak door middel van toepassingen en opdrachten vormt een basis voor een individuele coaching en feedback. Hierdoor kan remediëring al voor een deel preventief gebeuren tijdens de lessen. Ook de aanwezigheid van uitgewerkte vakafspraken vormt een toegevoegde waarde binnen de preventieve leerbegeleiding. De leraren ondersteunen het leerproces verder met voldoende toetsen en opdrachten met aandacht voor feedback. De leraren stimuleren de leerlingen om het leerproces gradueel in handen te nemen via verschillende opdrachten en projecten.

Deskundigheidsbevordering

*Beginsituatieanalyse
Overleg
Vorming*

Het onderwijskundig handelen vormt het kernproces van de vakgroepwerking. In de vakgroep kent de horizontale samenwerking voldoende diepgang om de onderwijskwaliteit te bewaken. Zo zijn er afspraken over leerplanrealisatie, het gebruik van vakattitudes, ICT en begeleid zelfstandig leren. De doeltreffendheid van en de reflectie over deze afspraken vormen nog een uitdaging. De leraren volgden het afgelopen schooljaar vakgerichte nascholingen. Deze zijn veeleer op individueel initiatief. Er zijn geen sporen van structurele implementatie van het geleerde binnen de vakwerkgroep.

3.1.1.3 Engels in aso tweede graad in de studierichtingen Economie, Humane wetenschappen, Latijn en Wetenschappen (leerplan 2012/003) en Engels in tso tweede graad in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplan 2012/024)

Voldoet niet

Het onderwijsaanbod en de evaluatiepraktijk zijn onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod	De leerlingen bereiken verschillende leerplandoelstellingen in de basisvorming onvoldoende. Dat geldt voor de onderzochte studierichtingen in het aso en nog
<i>Volledigheid</i>	in sterkere mate voor de studierichting Sociale en technische wetenschappen.
<i>Evenwicht</i>	Een aantal leerplandoelstellingen komen binnen het aso alleen aan bod binnen
<i>Beheersingsniveau</i>	het complementaire gedeelte. De vakgroep laat zich veeleer leiden door de
<i>Samenhang</i>	leerinhouden van leerwerkboeken dan door de leerplannen. Ze vat het
	kennisgedeelte onvoldoende functioneel op. Hierdoor krijgen de leerlingen te
	weinig kansen om die kennis in te zetten in hun taaltaken, wat niet strookt met
	de leerplanvisie op vaardigheidsgericht onderwijs.

De vaardigheden komen onevenwichtig aan bod. In het aso krijgen de leerlingen vooral leerkansen voor de luister- en leesvaardigheid. Spreken en schrijven komen beperkter voor. De leerplandoelstellingen voor mondelinge interactie krijgen te weinig aandacht. In het tso ligt de focus te sterk op het luisteren. De leerplandoelstellingen voor spreken, mondelinge interactie en schrijven komen daar te beperkt aan bod.

De leerlingen leren aspecten van de taal en het taalgebruik ontdekken vanuit teksten. Zo leren ze bewust over die taalaspecten reflecteren en kunnen ze hun taalbeschouwelijke kennis uitbreiden. In het tso krijgen de leerlingen frequent grammatica en woordenschat te verwerken zonder dat er enige transfer plaatsvindt naar communicatieve opdrachten. In het aso komt die transfer meer voor, maar nog in onvoldoende mate. In alle onderzochte studierichtingen bieden de leraren een aantal grammaticale leerinhouden aan, die niet tot de leerplandoelstellingen van de tweede graad behoren. De leraren stimuleren hun leerlingen slechts beperkt om gelijkenissen en verschillen tussen talen te ontdekken en hun kennis van andere talen in te zetten.

De vakgroep biedt de leerlingen te weinig variatie in tekstsoorten aan. Ze leren vooral werken met informatieve en narratieve tekstsoorten en minder met artistiek-literaire. Prescriptieve en argumentatieve tekstsoorten krijgen niet genoeg aandacht.

De leerlingen leren onvoldoende omgaan met de verschillende verwerkingsniveaus in de vaardigheden. In het aso geldt dat in het bijzonder voor het beoordelende verwerkingsniveau.

De taalleerstrategieën komen over het geheel genomen onvoldoende nadrukkelijk aan bod bij de uitvoering van de taaltaken. De leraren hebben vooral aandacht voor het leren afleiden van de vermoedelijke betekenis van woorden uit de context in de leesvaardigheid, voor een aantal spreekstrategieën en het gebruik van hulpbronnen en gegevensbestanden.

De leraren gebruiken consequent de doeltaal en stimuleren hun leerlingen om hetzelfde te doen. Ze geven hen voldoende kansen om cultuuruitingen te ontdekken die specifiek zijn voor de Engelstalige wereld. De aandacht voor de vakgebonden attitudes is voldoende aanwezig, in het bijzonder voor de spreekbereidheid en -durf. De leerlingen streven dikwijls onvoldoende naar taalverzorging, vooral voor de schrijfvaardigheid.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De vakgroep richt zich in beide onderwijsvormen te sterk op de kenniscomponent en houdt hierbij onvoldoende rekening met de communicatie als einddoel. De evaluatie weerspiegelt de lacunes in het onderwijsaanbod. Het eindcijfer geeft dan ook geen correct beeld van de mate waarin de leerlingen de leerplandoelstellingen beheersen.

Het overheersende karakter van de kenniscomponent uit zich zeer sterk in de puntenverdeling en frequentie van de toetsen in het dagelijkse werk. Bovendien komen de vijf vaardigheden niet evenwichtig aan bod. Mondelinge interactie krijgt maar zeer beperkte aandacht. In de examens zorgt de vakgroep via gelijkgerichte afspraken voor een beter evenwicht tussen de vaardigheden onderling en voor een vaardigheidsgerichtere benadering. Ook hier blijft de beoordeling van de mondelinge interactie echter vaak achterwege.

De evaluatiepraktijk heeft onvoldoende aandacht voor de variatie in tekstsoorten. De leerlingen krijgen vooral informatieve teksten aangeboden. De andere tekstsoorten komen zelden of nooit voor.

De evaluatieopgaven houden te beperkt rekening met de diverse verwerkingsniveaus en met de verschillende manieren waarop leerlingen met teksten dienen om te gaan. Zo gebruikt de vakgroep voor de evaluatie van de receptieve vaardigheden bijna uitsluitend vragen om relevante informatie te selecteren. Verder sluiten de opgaven dikwijls onvoldoende aan bij de leerplanvisie, wat de validiteit ondermijnt. De vakgroep integreert de kenniscomponent namelijk nog onvoldoende in de vaardigheden door het gebruik van contextloze opgaven, vertaal oefeningen, bevraging van taalregels en culturele weetjes, die het reproductieve niveau niet overstijgen.

De opgaven voor de productieve vaardigheden zijn beter afgestemd op de leerplandoelstellingen. De evaluatie van een aantal vakgebonden attitudes krijgt hier ook een plaats. De vakgroep gaat voor de productieve vaardigheden te vaak direct over tot evaluatie zonder dat de leerlingen voldoende leerkansen hebben gekregen.

De huidige evaluatiepraktijk besteedt weinig aandacht aan het procesmatige karakter van de taalverwerving, waardoor de vakgroep de vorderingen van de leerlingen minder goed in kaart brengt. Co- en peerevaluatie, waardoor de leerlingen leren reflecteren over hun eigen en andermans taalgebruik, krijgen een zeer bescheiden plaats toebedeeld. De leraren laten de leerlingen een zelfevaluatie invullen bij taken en toetsen, maar dat gebeurt meestal zonder sterke opvolging. De focus ligt hierbij bovendien eenzijdig op algemene leerstrategieën.

De zelfevaluatie na de examens met de daarbij horende organisatie van leerlingencontacten is daarentegen kwaliteitsvoller.

De transparantie van de evaluatie kent een wisselend beeld. De examens bevatten meestal een duidelijke puntenverdeling, hoewel de leerlingen voor de beoordeling van de productieve vaardigheden niet altijd weten met welke criteria de vakgroep zal rekening houden. Ook in het dagelijkse werk komen er zowel zeer transparante als onduidelijke beoordelingscriteria voor. De toegang tot de puntenmodule op het elektronische platform voor leerlingen en ouders en de vakinformatiefiches leveren een waardevolle bijdrage aan een transparante evaluatiepraktijk.

Leerbegeleiding

Preventief

Curatief

De leerbegeleiding ondersteunt voldoende het onderwijsleerproces. De vakgroep staat in voor een respectvol en bemoedigend klasklimaat. Dat stimuleert de leerlingen onder meer tot spreekdurf en taalreflectie. Activerende werkvormen komen voor, maar een frontale benadering overheerst. Hierdoor krijgen de leerlingen beperktere kansen om het Engels communicatief in te zetten. De leerinhouden zijn meestal betekenisvol en sluiten grotendeels aan bij de leefwereld van de leerlingen. In het tso komen er gedateerde leerinhouden voor, die de leerlingen minder mogelijkheden geven om hun voorkennis te activeren.

De leraren hebben ruime aandacht voor de brede basiszorg en de verhoogde zorg. Hiervoor steunen ze op een duidelijke beginsituatieanalyse. Ze kunnen hiervoor een beroep doen op verschillende bronnen, zowel vanuit de schoolwerking als door eigen initiatieven. Dat geeft aanleiding tot een aantal vormen van differentiatie.

De vakgroep besteedt zeer veel aandacht aan een heldere en eenduidige vraagstelling. Ze biedt leerstofoverzichten aan voor de examens. De uitwerking en de diepgang ervan verschilt per leraar, onder andere wat betreft de studietips. Sommige leraren wenden het elektronische leerplatform aan voor de leerbegeleiding. De focus ligt hierbij vooral op de kenniscomponent en veel minder op de vaardigheden.

Voor de productieve vaardigheden bieden de leraren voor sommige opdrachten spreek- en schrijfkaders aan. Dat gebeurt echter veeleer ad hoc en minder vanuit een opbouwende leerlijn. De leraren hebben in zekere mate oog voor de vaktaal door een aanbod van documenten met vaktermen, maar het concrete gebruik ervan in de lessen blijft beperkt.

Qua remediëring hanteren de leraren diverse methodes, zoals inhaallessen, schriftelijke voorbereidingen en feedback op taken, toetsen en examens. Sommige leraren verbeteren de fouten al zelf. Over het algemeen verbeteren de leerlingen hun fouten in beperkte mate, waardoor ze hieruit onvoldoende bijleren en op dat vlak een weinig taalreflecterende attitude aannemen. De rapportcommentaren zijn bemoedigend, maar blijven meestal algemeen van aard. Ze zijn minder gericht op de vaardigheden en de individuele leerlingennoden.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De uitrusting voldoet aan de leerplanvereisten. De vaklokalen beschikken over een computer, projectiescherm en internetverbinding. De didactische aankleding roept de cultuur van de doeltaal op. De lokalen zijn ruim genoeg voor de betrokken klasgroepen en lenen zich tot het gebruik van activerende werkvormen.

Woordenboeken en andere naslagwerken zijn vlot voorhanden. De vakgroep zet met verschillende snelheden ICT en audiovisuele middelen in tijdens het onderwijsleerproces. De computerlokalen zijn moeilijk te reserveren door een bijna permanente bezetting.

Deskundigheidsbevordering
Overleg
Vorming

De vakgroep overlegt op formele en vooral informele basis. Ze behandelt organisatorische en pedagogisch-didactische onderwerpen en bewaakt zo de horizontale en verticale samenwerking en de gelijkgerichtheid. De leraren wisselen vlot ideeën en ontwikkeld lesmateriaal uit.

De leraren gebruiken de leerplannen nog onvoldoende voor hun planning. Een grondige leerplanstudie en een intensievere samenwerking kunnen de leerplangerichtheid en de planmatige aanpak verbeteren. Ze hebben daarin al enkele stappen gezet.

De vakgroep staat open voor externe feedback. Ze overlegt onder andere met de pedagogische begeleiding. De leraren volgen vakgebonden en vakoverschrijdende nascholingen in functie van hun noden en het aanbod. Ze delen de opgedane kennis en verkregen nascholingsdocumenten binnen de vakgroep, maar die volgt nog niet de effecten tot op de klasvloer op.

De nieuwe leraren zijn tevreden over de aanvangsbegeleiding vanuit de vakgroep en het schoolbeleid.

3.1.1.4 Fysica in aso tweede graad in de studierichtingen Economie, Humane wetenschappen, Latijn en Wetenschappen (leerplannen 2012/005 en 2012/004) en fysica in aso derde graad in de studierichtingen Moderne talen-wetenschappen en Wetenschappen-wiskunde (leerplan 2014/010)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden voldoende gerealiseerd. Het aanbod en de evaluatiepraktijk voldoen.

Onderwijsaanbod	Voor beide graden is het aanbod van de leerplandoelstellingen vrij volledig.
<i>Volledigheid</i>	De lessen kenmerken zich door een contextrijke aanpak, met voldoende
<i>Evenwicht</i>	aandacht voor demonstratieproeven en visuele ondersteuning met
<i>Beheersingsniveau</i>	presentaties, simulaties en filmpjes.
<i>Samenhang</i>	

Er is in de tweede graad voldoende aandacht voor onderzoekend leren en in de derde graad voor leren onderzoeken. Voor het stellen van goede onderzoeksvragen heeft de vakgroep een leidraad opgesteld; het gebruik ervan is zeer wisselend. De leerlingen voeren in alle studierichtingen voldoende leerlingenproeven uit. Sommige daarvan zijn activerend zoals de praktijkopdrachten 'meten', 'arbeid, energie en vermogen', 'motortje maken' en 'opdrachten bij de gaswetten'.

Naast biologie, chemie en aardrijkskunde levert fysica een substantiële bijdrage tot het werken aan de specifieke eindtermen, in het bijzonder de onderzoekscompetentie. Bij het geïntegreerde onderzoek in de derde graad is er informatieverwerking en -verwerking gebeurd en komen alle stappen van het onderzoek aan bod.

De leerplandoelstellingen over wetenschap en samenleving krijgen vorm aan de hand van voldoende informatieopdrachten die aansluiten bij een van de drie domeinen: maatschappij, cultuur en duurzaamheid. Hiervoor werden de nodige afspraken gemaakt binnen de vakken biologie, chemie en fysica.

Toch stellen er zich een aantal aandachtspunten. In het eerste leerjaar van de tweede graad is het aanbod onevenwichtig door een ondoordachte tijdsverdeling over de verschillende thema's (vergeleken met de richtlijnen van het leerplan). Het thema 'SI-eenhedenstelsel en beduidende cijfers' krijgt in alle studierichtingen viermaal meer tijd dan het leerplan voorziet en wordt niet geïntegreerd aangeboden. Hierdoor krijgt het thema optica te weinig aandacht. In de derde graad ligt er nogal wat nadruk op de kwalitatieve benadering van de leerplaninhouden en minder op de kwantitatieve. Dit is enerzijds bevorderlijk voor het inzicht en de interpretatie van de leerinhouden. Anderzijds kunnen leerlingen zich weinig oefenen in oplossingsstrategieën van vraagstukken, bijvoorbeeld in de onderdelen dynamica, trillingen en golven. Dit laatste verdient nochtans de nodige aandacht binnen de pool wetenschappen, op een niveau dat beter voorbereidt op het hoger onderwijs.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De school beschikt over een nieuw wetenschapslokaal fysica met een basisuitrusting, internetaansluiting en mogelijkheid tot projectie. Het kleine lokaal en de klaptafeltjes bemoeilijken een vlotte, veilige en activerende werking.

In beide graden is er voldoende didactisch materiaal aanwezig voor demonstratie- en leerlingenproeven. Voor het onderdeel optica is er momenteel te weinig leerlingenmateriaal, maar de nodige aankopen zijn gepland voor volgend schooljaar.

De leraren maken op een gepaste wijze gebruik van de ICT-mogelijkheden in het wetenschapslokaal. Het ICT-gebruik bij de leerlingen is tijdens de lessen mogelijk via een reservatiesysteem van laptops. De meetinterface met enkele sensoren wordt vooral ingezet in de studierichtingen met twee uur fysica per week.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De leerlingenresultaten in het eerste leerjaar van de tweede graad basisvorming zijn minder goed. De mindere resultaten voor het thema 'SI-eenhedenstelsel en beduidende cijfers' liggen mee aan de basis. De leerlingenresultaten in de derde graad zijn goed.

De evaluatie is veelal representatief voor wat er tijdens de lessen aan bod komt. De aandachtspunten in het aanbod herhalen zich ook in de evaluatiepraktijk. Een voorbeeld van goede praktijk zijn de criteria die de vakgroep vastlegde voor de evaluatie van informatieopdrachten.

De toetsen en examens zijn voor alle leerjaren verzorgd. De vraagstelling is duidelijk, gevarieerd, contextrijk en voldoende visueel ondersteund. Bij examens is er een evenwicht in vragen rond kennis, inzicht en toepassing.

De algemene doelstellingen, in het bijzonder onderzoekend leren/leren onderzoeken, zijn minder transparant opgenomen in de evaluatiepraktijk. Er bestaat een beoordelingstabel voor de rapportering van een leerlingenproef, maar het gebruik ervan bij de beoordeling is minimaal. Het is niet altijd duidelijk hoe leerlingen aan de scores komen voor de leerlingenproeven.

Leerbegeleiding De lessen verlopen gestructureerd met het onderwijsleergesprek als een veel
Preventief gebruikte werkvorm. De aandacht voor activerende werkvormen is in een
Curatief aantal lesgroepen nog veeleer beperkt. Leraren staan heel dicht bij hun
 leerlingen en capteren snel hun noden. Ze organiseren vlot remediërings- en
 ondersteuningsactiviteiten op maat van de leerling.

In alle leerjaren is er tijdens de lessen voldoende aandacht voor de verwerking
 van de leerstof en het leren hanteren van het cursusmateriaal. Het gebruik van
 het elektronische leerplatform als leerondersteunend middel is beperkt.

Het lesmateriaal is aangepast aan het talige niveau van de leerlingen. De
 overzichtelijke cursus (naast het leerboek) in de tweede graad biedt extra
 ondersteuning bij het instuderen van de leerinhouden. Tijdens de lessen is er
 aandacht voor vaktaal en zich correct wetenschappelijk uitdrukken, maar dit is
 nog onvoldoende structureel verankerd in de onderwijspraktijk.

3.1.1.5 Huishoudkunde in het bso tweede graad Verzorging-voeding (leerplan 2010/029)

Voldoet

De leerlingen krijgen een volledig en evenwichtig aanbod van de leerplandoelstellingen. De
 evaluatiepraktijk gaat voldoende na of de leerlingen de leerplandoelstellingen bereiken. De leraren
 begeleiden de leerlingen met zorg.

Onderwijsaanbod De documenten getuigen van een volledig aanbod en een evenwichtige
Volledigheid verdeling van de leerplandoelstellingen. De leraren trachten het evenwicht
Evenwicht tussen vaardigheden, kennis en attitudes te bewaren. Hierbij gaan ze niet altijd
Beheersingsniveau uit van vaardigheids- en ervaringsgericht werken. Zo vormt kennis meermaals
Samenhang het uitgangspunt voor de verschillende thema's. Hierdoor missen de leerlingen
 kansen om contextgebonden en probleemoplossend te werken. Ook de
 opsplitsing van de lestijden in een theoretisch en een praktisch gedeelte en de
 soms versnipperde opsplitsing van sommige vakken in het uurrooster werkt
 nadelig op een vaardigheidsgerichte aanpak en op de samenhang van het
 curriculum.

De vakgroep maakt werk van een vak- en graadoverschrijdende aanpak.
 Hiervan getuigen de stijgende moeilijkheidsgraad en de duidelijke leerlijnen. De
 leerinhouden zijn meestal naadloos afgestemd op de leerplandoelstellingen.
 Soms nemen uitbreiding en verdieping een aanzienlijk aandeel in binnen het
 geheel waardoor dit geheel veeleer te theoretisch en te diepgaand overkomt.

Het gebruik van de OVUR-methode (oriënteren, voorbereiden, uitvoeren en
 reflecteren) is terug te vinden in de meeste lessen en vormt de basis voor het
 gehanteerde stappenplan. Dat concept biedt garanties voor een degelijke
 leerplanrealisatie.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De meeste lessen vinden plaats in paviljoenen die onvoldoende beantwoorden aan de vereisten van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne (zie verslag BVH). Onder meer het inrichten tot een stimulerende leeromgeving en het gebruik van activerende werkvormen worden hierdoor beperkt. De school plant in de nabije toekomst de verhuizing naar de nieuwbouw waardoor ze mogelijkheden creëert om deze problemen op te lossen.

Ook de didactische keukens voldoen niet aan de vereisten van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne (zie verslag BVH). De verouderde infrastructuur en de beperkte ruimte werken belemmerend bij de realisatie van een aantal oefen- en leersituaties. De nodige basismaterialen zijn aanwezig. Een van beide keukens heeft een naastgelegen ruimte die het plaatsgebrek gedeeltelijk kan opvangen.

Het ontbreekt tevens aan voldoende ICT-uitrusting en aan informatiebronnen waardoor de leerlingen slechts beperkt gebruik kunnen maken van eigentijdse leerstrategieën. De keukens zijn niet voorzien van projectiemateriaal en digitale media.

Ten aanzien van actuele praktijkgerichte leermiddelen kan de vakwerkgroep een beroep doen op de aanschaf van de meest fundamentele benodigdheden.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De evaluatiepraktijk is globaal genomen voldoende betrouwbaar en valide. De vakgroep maakt gebruik van gespreide evaluatie zoals gevraagd vanuit de schoolvisie op evalueren. Echter het systeem van 'herhalingsmomenten' heeft veeleer het karakter van examens naast een evaluatie van dagelijks werk via toetsen, taken en opdrachten. De school vraagt om per rapportperiode een minimum van vier behaalde punten per leerling te hanteren. De leraren maken hiertoe gebruik van meerdere toetsen en laten hierdoor kansen liggen om praktijkgerichte vaardigheden op een procesmatige wijze in de evaluatie te betrekken.

De leraren bewaken de leerplangerichtheid en de volledigheid van de evaluatie. Meestal zijn er doelstellingen per lesinhoud geformuleerd, de uitwerking van concrete beoordelingscriteria vraagt echter nog aandacht. Vakgebonden attitudes worden meegenomen in de evaluatiepraktijk. Een aantal toetsen vertoont nog teveel kennisreproductieve vragen en de puntenverdeling is niet altijd evenwichtig ten aanzien van de te bereiken doelstellingen. Er is een evolutie merkbaar in verband met inzichtelijke en uitdagende vragen die uitgaan van een realiteitsgerichte context. Er is groeiende aandacht voor reflectie en zelfevaluatie.

Leerbegeleiding
Preventief
Curatief

De sfeer in de klassen is aangenaam en respectvol. Er heerst een open klasklimaat waarbij de leerlingen ruimte krijgen tot interactie. Ze krijgen gepaste begeleiding en terugkoppeling bij hun prestaties. Leerstofoverzichten, studietips en oefenvragen maken deel uit van de preventieve leerbegeleiding. Het cursusmateriaal is goed gestructureerd en bevat meestal een overzicht van de te bereiken doelstellingen. Voldoende aanschouwelijk materiaal wordt ingezet om het leerproces te ondersteunen. Niettegenstaande de omstandigheden (zie uitrusting) maakt de vakgroep werk van een stimulerende leeromgeving.

Theoretische kennis vormt nog te veel het vertrekpunt van de lesopbouw, waardoor de realisatie van de leerplandoelstellingen die verwijzen naar vaardigheidsgerichte, vergelijkende en probleemoplossende vaardigheden in het gedrang komt. Vernieuwende activerende werkvormen en binnenklasdifferentiatie vragen hierbij nog aandacht.

Er is voldoende aandacht voor studiekeuzebegeleiding waardoor leerlingen stimulansen krijgen tot een gemotiveerde keuze voor de derde graad. De aandacht voor het Nederlands als instructietaal is voldoende aanwezig.

Deskundigheidsbevordering
Overleg
Vorming

De vakgroep heeft zowel formeel als informeel op continue basis overleg. De sterke betrokkenheid van alle leraren vormt een meerwaarde voor de vakgroepwerking. De leraren staan open voor professionalisering via ervaringsuitwisseling, nascholing en begeleiding door externen. Het grote engagement van de teamleden vormt een sterke basis voor het wegwerken van de werkpunten en de verdere bijsturing van de studierichting.

3.1.1.6 Huishoudkunde, opvoedkunde, verzorging en stage in bso derde graad in het specialisatiejaar Thuis- en bejaardenzorg/zorgkundige (leerplan 2007/052)

Voldoet

De leerplandoelstellingen komen voor alle leerplancomponenten zo goed als volledig en met voldoende diepgang aan bod. De evaluatie is voldoende representatief. De leerbegeleiding ondersteunt in sterke mate de leerplanrealisatie. De leerlingenresultaten zijn goed.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

De lessen sluiten nauw aan bij de leerplandoelstellingen en bij het opleidingsprofiel van Zorgkundige. Getuige hiervan zijn onder meer de begeleidingsdocumenten en het cursusmateriaal dat voor alle vakken een overzicht biedt op de te behalen leerplandoelstellingen en meestal ook op de bijhorende criteria. Het onderwijsaanbod is dan ook volledig, evenwichtig en er is voldoende diepgang. De leraren stemmen hun aanbod zo veel mogelijk af op recente ontwikkelingen in het werkveld, stage-ervaringen en de leefwereld van de leerlingen. Er gaat terecht veel aandacht naar attitudevorming en vaardigheden. De vakgroep maakt werk van een vak- en graadoverschrijdende aanpak. De leerlijnen tonen een stijgende moeilijkheidsgraad en bouwen verder op de derde graad Verzorging.

In haar uurrooster voorziet de school in een aanbod van twaalf uur stage. Deze worden georganiseerd in de vorm van alternerende stages. De vakgroep streeft ernaar de nadelen van deze aanpak te compenseren door een week blokstage te organiseren voorafgaand aan ieder nieuw type van zorgsetting. Hierdoor vergroten de oefen- en groeikansen van de leerlingen op het werkveld. De stageopdrachten krijgen vorm vanuit de verschillende vakken. Een aantal opdrachten hebben vooral een observerende functie waarbij de leerlingen overwegend moeten investeren in een schriftelijke neerslag. Praktijkgerichte opdrachten die een beeld geven van de leerling binnen de totaalzorg, blijven veeleer beperkt.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De lessen van het specifieke gedeelte vinden plaats in paviljoenen die onvoldoende beantwoorden aan de vereisten van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne (zie verslag BVH). In deze lokalen ontbreekt het naast voldoende ruimte aan een rijke inspirerende en bij de zorgsector passende omkadering en aan onmiddellijk voor de leerlingen beschikbare digitale informatiebronnen.

Voor opvoedkunde en verzorging plant de school in de nabije toekomst de verhuizing naar de nieuwbouw. Dat biedt voldoende perspectief voor de oplossing van deze problemen. Ten aanzien van actuele praktijkgerichte leermiddelen kan de vakwerkgroep een beroep doen op de aanschaf van de meest fundamentele benodigdheden.

Ook de didactische keukens voldoen niet aan de vereisten van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne (zie verslag BVH). De nodige basismaterialen zijn aanwezig. De verouderde infrastructuur en de beperkte ruimte werken belemmerend bij de realisatie van oefen- en leersituaties rond aangepaste voeding en rond werken in de thuiszorg. Een van beide keukens heeft een naastgelegen ruimte die het plaatsgebrek gedeeltelijk kan compenseren. Deze vangt echter onvoldoende de mogelijkheid op om de leerlingen geïntegreerd voor te bereiden op het werkveld. De keukens zijn niet uitgerust met projectiemateriaal en digitale voorzieningen.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De vakgroep maakt werk van een evenwichtige evaluatie. Het werken met ‘herhalingsmomenten’ krijgt veeleer het karakter van examens waardoor het idee van gespreide evaluaties aan waarde verliest. Zo goed als alle leerplandoelstellingen komen aan bod in de evaluatie. Bij taken en toetsen zijn er naast casuïstiek nog een behoorlijke hoeveelheid kennisgerichte vragen. Deze staan meermaals in contrast met de gehanteerde handelingswerkwoorden in het leerplan. In heel wat lessen peilen de leraren via verwerkings- en reflectieopdrachten en praktijktaken in beroepsrelevante en doelgroepspecifieke contexten naar behaalde competenties. Vakgebonden attitudes worden meegenomen in de evaluatiepraktijk.

De evaluatie van de stages is kwaliteitsvol uitgewerkt. De meeste criteria zijn omschreven in termen van concreet en waarneembaar gedrag, waardoor de duidelijkheid en de feedbackwaarde voor de leerlingen en mentoren transparant zijn. De betrokkenheid van de leerlingen bij de stage-evaluatie stimuleert de zelfreflectie. De omzetting van de competentiegericht beoordeelende van de stages naar een punt voor het rapport staat recht tegenover de kracht van deze evaluatie en zwakt de transparantie af.

Alle vakken van het specifieke gedeelte zijn betrokken bij de geïntegreerde proef (gip). Vanuit het vak informatica krijgen de leerlingen ondersteuning voor ICT-vaardigheden. De geïntegreerde proef bevat opdrachten en criteria. Omwille van de smalle focus op één zorgvraag mist de proef kansen ten aanzien van de brede doelgroep en staat ze onvoldoende in functie van de totaalzorg. De evaluatie van de gip voldoet aan de vereisten van het leerplan.

Leerbegeleiding

*Preventief
Curatief*

Het lerarenteam begeleidt en coacht de leerlingen met zorg. De sfeer is respectvol en constructief. Er is aandacht voor zowel preventieve als remediërende leerbegeleiding en voor taalondersteuning en stimulering. De leraren maken veelvuldig gebruik van casussen, beeld- en projectiemateriaal en praktijkgerichte opdrachten. Via integratie van de stage-ervaringen is de leerlingbetrokkenheid zeer hoog en krijgen de lessen een doelgroep- en ervaringsgerichte invulling. Tijdens de praktijkmomenten krijgen de leerlingen meestal sterke individuele begeleiding en is er voldoende oog voor gepaste arbeidsattitudes en zelfreflectie. Het gebruik van vernieuwende werkvormen en binnenklasdifferentiatie is niet in alle vakken in voldoende mate aanwezig. Hierdoor blijven er kansen liggen om met complexe uitdagende opdrachten aan de slag te gaan. Extramurale uitstappen en werkbezoeken vullen het curriculum aan.

Het zelfontwikkelde studiemateriaal getuigt van een degelijk niveau. Het is overzichtelijk, gevarieerd, het bevat doelstellingen, opdrachten, casussen, actuele artikelen, internetsites, ... Gedurende de lessen wisselen basiskennis en de inoefening van vaardigheden en attitudes elkaar af waardoor de leerlingen voldoende kansen krijgen om zich voor te bereiden op de stages. Het gebruik van ICT blijft meestal beperkt (zie uitrusting).

Op stage en gedurende de gip krijgen de leerlingen voldoende begeleiding, feedback en kansen tot zelfevaluatie. De nodige documenten en richtlijnen en een aangepaste activiteitenlijst dragen bij tot het bereiken van de nodige competenties.

Deskundigheidsbevordering

*Overleg
Vorming*

De vakgroep heeft zowel formeel als informeel op continue basis overleg. De sterke betrokkenheid van alle leraren vormt een meerwaarde voor de vakgroepwerking. De leraren staan open voor professionalisering via ervaringsuitwisseling, nascholing en begeleiding door externen. Het grote engagement van de teamleden vormt een sterke basis voor het wegwerken van de werkpunten en de verdere bijsturing van de studierichting.

3.1.1.7 Kantoortechnieken, verkoop en toegepaste economie in tso tweede graad in de studierichting Handel (leerplan 2006/128)

Voldoet niet

De leerplanrealisatie is onvolledig en de evaluatiepraktijk is niet valide. De school voldoet niet aan de minimale materiële vereisten.

Onderwijsaanbod	Het aanbod voor handelseconomie is onvolledig. Het beheersingsniveau binnen een aantal thema's (de overheid, het buitenland) is onvoldoende afgestemd op de verwachtingen van het leerplan. De school kan niet aantonen dat de leerlingen de didactische uitstappen die het leerplan eist, hebben voorbereid en uitgevoerd. De rapportering en de evaluatie van die uitstappen ontbreken eveneens. Ook van de leerplandoelstellingen in het kader van de beide projecten (bedrijf en bedrijfssimulatie) kan de school geen realisatiebewijzen voorleggen. Er wordt daarentegen wel tijd gespendeerd aan onderwerpen die buiten het leerplan vallen. De leerlingen realiseren de leerplandoelstellingen in verband met de actualiteitsmap via een digitaal forum.
<i>Volledigheid</i>	
<i>Evenwicht</i>	
<i>Beheersingsniveau</i>	
<i>Samenhang</i>	

Voor boekhouding is het aanbod nagenoeg volledig waarbij de leerlingen voortdurend gebruik maken van de boekhoudredenering. Daardoor is de realisatie van de meeste leerplandoelstellingen voldoende afgestemd op de verwachtingen van het leerplan. De school kan echter niet aantonen dat de leerlingen de doelstellingen met betrekking tot het didactisch boekhoudpakket realiseren. Verder wordt de verplichte monografie op het einde van tweede leerjaar te weinig diepgaand behandeld. Hierdoor is een grondige verwerking van de behandelde verrichtingen uit de tweede graad door de leerlingen niet mogelijk.

De hoofdzakelijk theoretische benadering van kantoortechnieken gaat voorbij aan de leerplanvisie, die een praktijkgericht inzicht in de werking van een secretariaat vooropstelt. Daardoor realiseren de leerlingen de doelstellingen inzake het hanteren van kantooruitrusting, -materiaal en -materieel niet. Ze komen evenmin toe aan praktijkoefeningen in verband met communicatie, klasement en archief.

Binnen het deelvak verkoop krijgt de praktijkgerichte benadering van de theoretische items eveneens onvoldoende aandacht binnen het lesgebeuren. Bovendien ontbreekt een volwaardige 'verkoopklas'. Ook hier wordt tijd gespendeerd aan het behandelen van uitbreidingsdoelstellingen (kassa-activiteiten, winkeldiefstal, plaats van goederen, ...). Daardoor kunnen de leerlingen de praktische doelstellingen in verband met het verkoopgesprek onvoldoende realiseren. Van het verplichte project 'mijn winkel' kon de school voor het afgelopen schooljaar geen realisatiebewijzen voorleggen. Over de vereiste jaarlijkse didactische uitstap is geen enkel voorbereidings-, rapportering- of verwerkingsactiviteit aangetroffen, waardoor deze onvoldoende meerwaarde heeft voor de leerplanrealisatie.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Voor de deelvakken kantoortechnieken en verkoop voldoet de uitrusting niet. Er is geen lokaal beschikbaar met het uitzicht van een kantoor, dat voorzien is van het minimum aan meubilair, apparatuur, materiaal en materieel zoals het leerplan eist (zie leerplan pagina 60). De school beschikt wel over een goed uitgeruste kantoorklas die echter enkel ter beschikking wordt gesteld van het specialisatiejaar Kantooradministratie en gegevensbeheer. De bezettingsgraad van dit vaklokaal toont aan dat hier nog opportuniteiten liggen. Evenmin is er voor de lessen verkoop een verkoopklas met het uitzicht van een verkoopruimte aanwezig. Ook hier ontbreekt het vereiste minimum aan meubilair, apparatuur en materieel, waardoor het moeilijker wordt om de vaardigheidsgerichte leerplandoelstellingen te kunnen realiseren.

De school voldoet enkel voor het gedeelte handelseconomie aan de minimale materiële vereisten. De gebruikte lokalen beschikken over een computer met projectiemogelijkheid. De vakgroep heeft toegang tot ICT-infrastructuur voor leerlinggebonden opdrachten. Het gebruik ervan verschilt van leraar tot leraar. Het streefdoel vanuit het leerplan om tien tot vijftien procent van de beschikbare tijd te besteden aan ICT-toepassingen wordt echter bereikt. Voor het gedeelte boekhouden ontbreekt het gebruik van een didactisch boekhoudpakket.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Het onvolledige aanbod vertaalt zich in een evaluatie die niet representatief is voor het geheel van de leerplandoelstellingen. De evaluatie bestaat voor de vier deelvakken uit dagelijks werk en examens.

Voor kantoortechnieken en verkoop vertoont de evaluatie dezelfde hiaten als het aanbod: de praktijkgerichte doelstellingen komen onvoldoende aan bod, terwijl een deel van de punten staat op uitbreidingsdoelstellingen. Bovendien zorgen de overwegend kennisgerichte examens voor een onevenwicht binnen de evaluatiepraktijk.

Binnen toegepaste economie is het beheersingsniveau van de vraagstelling in de meeste toetsen en examens voldoende. Voor handelseconomie weerspiegelt de beperkte diepgang van het aanbod binnen de thema's overheid en het buitenland zich in de evaluatie. Algemeen gezien zijn de meeste toetsen voldoende toepassingsgericht en peilen ze naar een geheel van reproduceerbare kennis, toepassingsvaardigheden en inzichten. De meeste examens bevatten echter vrijwel uitsluitend vragen die kennisreproductie beogen. Op bijna geen enkel ogenblik dienen de leerlingen hun kennis te hanteren in concrete probleemsituaties. De evaluatie voor boekhouden is, net zoals het aanbod, vrij volledig waarbij een evaluatie van de monografie en didactisch boekhouden ontbreekt.

Leerbegeleiding

Preventief
Curatief

De lessen verlopen rustig en in een aangename sfeer en de meeste leerlingen zijn bij het lesgebeuren betrokken. In handelseconomie wordt voldoende aandacht besteed aan de verwerving van de vak- en schooltaal. In boekhouden ligt de nadruk op het boekhoudkundig redeneren door het gebruik van het boekhoudalgoritme. Voor kantoortechieken en verkoop gebruiken de leraren het leerwerkboek en het bijhorend didactische materiaal om structuur te bieden voor de leerlingen. Deze leerwerkboekgerichte aanpak zorgt evenwel voor een sterke sturing. De gehanteerde invuldidactiek beperkt de ruimte voor leerlingeninitiatief. Het 'actief leren' krijgt minder plaats in het leerproces waardoor de leraren de leerlingen onvoldoende stimuleren om het eigen leerproces gradueel in handen te nemen via verschillende opdrachten en projecten. Hierdoor wordt het begeleid zelfstandig leren (BZL) naar de derde graad onvoldoende verticaal opgebouwd.

De curatieve leerbegeleiding gebeurt willekeurig en verschilt per leraar. Ze omvat inhaal- of remediëringslessen, al dan niet over de middag. Het effect van deze lessen is nog niet in kaart gebracht ondanks de vele tekorten op jaarbasis voor sommige economische vakken.

Deskundigheidsbevordering

Beginsituatieanalyse
Overleg
Vorming

Het eigen onderwijskundig handelen wordt onvoldoende in vraag gesteld. In de vakgroep kent de samenwerking te weinig diepgang om de onderwijskwaliteit te bewaken en creatief te vernieuwen. De individuele opstelling van jaarplannen is veeleer een verplichte administratieve aangelegenheid dan een planningsinstrument om de leerplandoelstellingen correct over de graad en het schooljaar te spreiden. Gezamenlijke reflectie en afspraken over duidelijke leerlijnen, bijvoorbeeld rond leerplanrealisatie, actualiteitsinbreng, ICT, evaluatiepraktijk en BZL ontbreken. Dit zijn nochtans kritische succesfactoren.

De leraren volgen gerichte nascholingen, maar wenden deze onvoldoende aan voor interne professionalisering. Zo ontbreekt de omzetting van verworven inzichten naar de klasvloer. Bovendien is er onvoldoende structurele doorstroming of verspreiding van inzichten naar de vakcollega's toe.

3.1.1.8 Kunstgeschiedenis, waarnemingsteken en vrije beeldende vorming in kso derde graad in het studiegebied Vrije beeldende kunst (leerplannummers 2002/218, 2002/223 en 2002/225)

Voldoet niet

De leerlingen krijgen een aantal leerplandoelstellingen niet aangereikt vanwege de ontoereikende infrastructuur. De evaluatie van de theoretische onderdelen gebeurt niet valide. De wisselwerking van de kunstvakken met de basisvorming is zo goed als onbestaande.

Onderwijsaanbod

Volledigheid

Evenwicht

Beheersingsniveau

Samenhang

De lessen gaan door onder dezelfde omstandigheden als die van de tweede graad kso. Het werken op groot formaat, de realisaties van driedimensionale werken, het onderzoek naar licht en het tekenen naar levend model zijn leerplandoelstellingen die de leerlingen niet of onvoldoende realiseren.

Het lerarenteam beschikt over zelfontwikkeld cursusmateriaal. Voor elk vak is een verticale leerlijn uitgetekend. Via een agenda en een tool op het digitale platform inventariseren de leraren de leerplanrealisatie binnen hun vakken. Dit instrumentarium geeft hen echter onvoldoende overzicht over de gehele opleiding waardoor ze onvoldoende de overlappingen en hiaten kennen.

Deze tekorten beïnvloeden echter minimaal de leerlingenrealisaties. Zij getuigen van een hoge kwaliteit. De leraren streven in deze derde graad naar een groeiende zelfstandigheid. De leerlingen tonen dit in sterke individuele werken die het onderzoek naar en de uitwerking van een eigen beeldtaal uitstralen.

Dit alles culmineert in de gip waarbij de leerlingen binnen een eigen gekozen thema hun kunnen in diverse technieken tonen. Reeds meerdere jaren gaat de eindjury door op een externe locatie. De werken blijven dan enige tijd tentoongesteld. Op deze manier gaan de leerlingen een boeiende confrontatie met het publiek aan. Dit vergroot hun motivatie, communicativiteit en zelfstandigheid.

Uitrusting

ICT

Inzet uitrusting

Leermiddelen

De infrastructuur ondersteunt onvoldoende de krachtige leeromgeving. De beperkte ruimte staat een vlotte organisatie en klaswerking in de weg en verhindert de realisatie van een aantal leerplandoelstellingen. Verder is de materiële uitrusting beperkt. De leraren kunnen het materiaal onvoldoende wegbergen of tentoongstellen. Om de leerlingenwerken te laten drogen of op te hangen zijn bijgevolg allerlei eigen constructies bedacht.

De ruimte is zodanig benepen dat er geen ezels kunnen staan. Hierdoor kunnen de leerlingen niet op groot formaat werken. De beperkte privacy en de afwezigheid van spots verhinderen de realisatie van de leerplandoelstelling tekenen naar levend model (inclusief naaktmodel).

De beperkte aanwezigheid van ICT verhindert om dieper in te gaan op de digitale aspecten binnen het kunstgebeuren en in te spelen op de leefwereld van de leerlingen. Zij kunnen in de klas amper opzoekwerk verrichten. De afwezigheid van een gepaste bibliotheek accentueert dit. De leraren brengen vaak eigen materiaal mee, zoals een laptop of boeken, om hun lessen te illustreren.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

De opdrachten in de loop van het jaar worden aangevuld met examenopdrachten. De opdrachtenbladen zijn duidelijk, ze verwijzen naar de leerplandoelstellingen en geven naast de evaluatiecriteria aan welke scores de leerlingen kunnen behalen op de verschillende onderdelen.

Ook hier zijn de examens, zoals in de tweede graad, de voortzetting van een brede opdracht. Bovendien realiseren de leerlingen van het tweede jaar van de derde graad hun gip. Deze start reeds vroeg in het schooljaar. De leerlingen krijgen een map met een duidelijke omschrijving van de opdracht. Op vaste tijdstippen in het schooljaar geven zij deelopdrachten binnen, die een bespreking krijgen. Op basis van de feedback kunnen de leerlingen ze dan verder afwerken. De jury is reglementair samengesteld. De directeur zit deze voor. Op het einde van het schooljaar presenteren de leerlingen hun totaalwerk en bespreken dit samen met de jury. Deze bespreking en de mondelinge feedback zijn sterke lerende ogenblikken. Het eindproduct getuigt van een degelijke technische uitwerking en persoonlijke beeldtaal.

Door de een-op-eenbegeleiding in de loop van het schooljaar is er veel individuele feedback. Ze is vooral remediërend. De uitgeschreven commentaren onderstrepen dit.

Leerbegeleiding

Preventief
Curatief

De instroom in de derde graad kso is heterogeen. Naast de leerlingen die doorstromen uit het studiegebied Beeldende en architecturale kunsten, zijn er ook zij-instromers die geen kunstzinnige opleiding genoten hebben. Het is geen evidentie om deze leerlingen bij te benen. De leraren geven hen specifieke opdrachten om hen tot het niveau van de groep op te tillen. Het lerarenteam speelt in op de klasdynamiek om dit proces te ondersteunen.

Het specifieke karakter van het kunstonderwijs leunt op een individuele begeleiding. De sfeer in de klas is open en ongedwongen. De leraren slagen erin om een veilig klimaat te scheppen waarbinnen de leerlingen hun gevoelens en emoties kunnen vertalen in hun werk. De communicatie onderling en met de leraren verloopt vlot en respectvol. De leerlingen helpen waar nodig elkaar. De leraren ervaren een goede ondersteuning van de leerlingbegeleiders.

Ook in de derde graad ervaren de leraren de beperkingen van de extramurale activiteiten (zie ook hierboven). Net als in de tweede graad is de wisselwerking met de vakken uit de basisvorming uiterst beperkt en lijkt het veeleer alsof de leerlingen twee parallelle trajecten lopen.

Deskundigheidsbevordering De professionele taakbekommernis en het engagement van de leraren zijn groot. Hun vakinhoudelijke deskundigheid en begeestering bepalen sterk de kracht van het studiegebied. Er is veel informeel overleg. Net als het formele overleg gaat dit niet enkel over de praktisch-organisatorische onderwerpen, maar komt ook pedagogisch-didactische materie aan bod. Doordat de leraren in verschillende vakken lesgeven is er een duidelijke wisselwerking en integratie over de jaren en graden heen.

*Overleg
Vorming*

De leraren scholen zich vlot bij, vakinhoudelijk en didactisch, en volgen de kunstactualiteit op de voet.

3.1.1.9 Project algemene vakken (PAV) in bso tweede graad in de studierichtingen Kantoor en Verzorging-voeding (leerplan 2012/017)

Voldoet

Het aanbod van de leerplandoelstellingen binnen de domeinen voldoet. De herwerkte evaluatiemethodiek vormt een goede basis tot een leerplangerichte evaluatiepraktijk.

Onderwijsaanbod
*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

Het aanbod van PAV is samengesteld uit thema's waarin de verschillende domeinen van vaardigheden voorkomen. De vakgroep neemt de themabundels regelmatig onder de loop en stuurt ze bij op basis van een diepgaande leerplanverkenning.

Vorig schooljaar is de vakgroep gestart met het gebruik van een jaarplan onder de vorm van een kruisjestabel. Dit zorgt voor een meer planmatige aanpak en een betere bewaking van het evenwicht en de volledigheid van het aanbod.

In de themabundels staan bij elke opdracht de overeenkomstige doelen vermeld. De vakgroep stuurde dit schooljaar de werkvormen deels bij om zo meer tegemoet te komen aan de vaardigheidsgerichte doelen. De aandacht voor actualiteit komt voor tijdens het lesgebeuren, maar is veeleer impliciet. Enkele actualiteitsopdrachten zijn wel opgenomen in het aanbod zoals het jaaroverzicht en de nieuwsflash.

Er zijn leerlijnen over de leerjaren heen. De focus ligt hierbij op een goede planning van de thema-inhouden maar nog te weinig op een leerlijn van onder begeleiding structureren en ordenen naar meer zelfstandig beoordelen en structureren. Positief is de aandacht voor de samenhang met het specifieke gedeelte. Zo werd inhoudelijke overlap met het specifieke gedeelte uit de themabundels gehaald. De leerlingen uit de studierichting Kantoor krijgen via een afzonderlijke themabundel extra voorbereiding op de stage.

De verschillende taalvaardigheden komen geïntegreerd aan bod in tal van opdrachten van informatieverwerking en -verwerking. De leerlingen gaan met verschillende tekstsoorten aan de slag en leren schrijven met schrijfkaders. De verschillende rekenvaardigheden komen aan bod, waarbij er voldoende aandacht is om dit in een functionele context aan te reiken. Leerlingen werken regelmatig met tabellen, iets minder met grafieken.

Globaal is er in het aanbod te weinig aandacht voor het domein tijd- en ruimtebewustzijn. Enkele opdrachten leunen er wel sterk bij aan, zoals de stadswandeling, maar er blijven kansen liggen om dit binnen de thema's meer te integreren. In de nieuwe bundels van dit schooljaar heeft het domein meer aandacht gekregen.

De ietwat sturende onderwijspraktijk belemmert de realisatie van de doelen binnen het domein organisatiebekwaamheid. Leerlingen krijgen te weinig verantwoordelijkheid om zelf opdrachten te organiseren en uit te voeren en met afspraken te leren omgaan.

De leerplandoelstellingen binnen het domein functionele wetenschappelijke vaardigheden zijn opgenomen in een aantal thema's. De illustratie hoe natuurwetenschappen kan bijdragen tot een duurzame leefomgeving verdient meer aandacht.

Onderwijsorganisatie
Organisatie curriculum

PAV zit in de lessenroosters ingeroosterd als afzonderlijke lessen, niet één keer aaneensluitend. Dit belemmert het projectmatig werken aan grotere opdrachten.

In elke lesgroep is de opdracht PAV verdeeld over twee leraren. Concreet betekent dit een opsplitsing van de thema's onder de twee leraren. Het groot aantal leraren PAV in de tweede graad weegt op de inroostering in de lokalen. De opsplitsing resulteert veeleer in een werking naast elkaar in plaats van een samenwerking met elkaar voor dezelfde lesgroep.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De school heeft drie PAV-lokalen. Twee ervan zijn ruime lokalen en uitgerust volgens de richtlijnen van het leerplan, waar multimedia, naslagwerken en ondersteunende leermiddelen voldoende beschikbaar zijn. Het derde leslokaal is klein, niet voorzien van multimedia voor leerlingen en minder aangewezen tot activerende werkvormen. De inroostering van de PAV-lokalen is niet optimaal. Enerzijds staan de PAV-lokalen verschillende uren vrij of worden ze ingenomen voor andere vakken. Anderzijds gaat een deel van de PAV-lessen door in gewone leslokalen. De nieuwbouw zal mogelijkheden creëren om de uitrusting verder af te stemmen op de leerplanvereisten.

De aankleding van de leslokalen toont aandacht voor taalondersteuning en leerstrategieën, maar dit materiaal werd in de bijgewoonde lessen tijdens de doorlichting weinig gebruikt. Authentieke informatiebronnen (bijvoorbeeld kranten, tijdschriften, informatiebrochures, formulieren van maatschappelijke diensten) zijn minder beschikbaar en worden minder ingezet.

Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	Globaal is de evaluatie voldoende evenwichtig en afgestemd op de leerplandoelstellingen. Vorig schooljaar heeft de vakgroep ook de evaluatiepraktijk in de kruisjestabel opgenomen. Zo krijgt ze een globaal overzicht van hoe frequent de doelen binnen de verschillende domeinen worden geëvalueerd. De verschillende taal- en rekenvaardigheden primeren, de doelen binnen de andere domeinen zijn minder opgenomen in de evaluatiepraktijk. De vakgroep werkte een schalen-methodiek uit voor de beoordeling van de vakattitudes. De evaluatie is samengesteld uit controleopdrachten en 'herhalingsmomenten' (veeleer een vorm van examen). Vanaf volgend schooljaar schaft de vakgroep de herhalingsmomenten af. De controleopdrachten zitten mooi geïntegreerd in het geheel verwerkt. Positief hierbij is de aandacht voor zowel de schriftelijke als de mondelinge taalvaardigheden en de vraagstelling in functionele contexten. De evaluatiemethodiek waarbij elke controleopdracht gelinkt is aan een aantal leerplandoelen, die op hun beurt vertaald zijn in een aantal evaluatiecriteria, is een goede vertrekbasis. De concrete uitwerking ervan is voor verfijning vatbaar. De link tussen de evaluatiecriteria en de leerplandoelen is minder transparant. De evaluatieopdrachten beperken zich vaak tot informatieopdrachten, wat niet altijd de beste evaluatievorm is voor bepaalde vaardigheden. Net zoals in het aanbod komen niet alle domeinen voldoende expliciet voor in de evaluatiepraktijk. De vakgroep stuurde de rapportering van de resultaten dit schooljaar bij. Nu krijgen de leerlingen één rapportcijfer voor PAV, terwijl dit tot vorig schooljaar er drie waren, namelijk één per leraar en een gemiddelde. De rapportcommentaren verschillen per leraar en variëren van louter aanmoedigend tot informatief.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	De leraren bouwen een vertrouwensrelatie met de leerlingen op, die resulteert in een veilig en motiverend leerklimaat. Leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, kunnen hiervoor een beroep doen op inhaallessen of extra toelichting tussendoor. Het leerlingvolgsysteem gebruiken leraren voor het delen van informatie en het zich oriënteren op hun doelgroep. De leraren trachten via een toets bij het begin van het schooljaar de beginsituatie van de leerlingen in kaart te brengen. Het is niet duidelijk hoe ze de hieruit opgedane kennis integreren in hun onderwijspraktijk. Het lesmateriaal is aangepast op het talige niveau van de leerlingen. Het is zeer contextrijk en visueel ondersteund. Differentiatie op maat van de noden van de leerlingen kan sterker geïntegreerd worden in de onderwijspraktijk en het lesmateriaal. Leerlingen met een talige achterstand krijgen de kans om NT2-lessen (Nederlands als tweede taal) te volgen op de school.

Instructiefiches voor functionele reken- en taalvaardigheden zijn gebundeld in een instructieboek. Leerlingen gaan hier nog te weinig mee aan de slag tijdens de lessen. Op het elektronische leerplatform zijn er weinig ondersteunende presentaties of verbeter sleutels terug te vinden.

3.1.1.10 Vakoverschrijdende eindtermen (VOET)

Voldoet

De school streeft in voldoende mate met een eigen planning de VOET bij haar leerlingen na.

Beleid	De visie en planning voldoen. Er zijn echter nog enkele hiaten wat de
Doelgerichtheid	gerichtheid op alle VOET en alle leerlingengroepen betreft, vooral dan op het vlak van de context 'socio-economische samenleving' en voor 'leren leren'. De school heeft een VOET-visie en een VOET-beleid ontwikkeld, dat geënt is op haar pedagogisch project. Ze werkt vanuit de vakken, via een aantal zinvolle en goed uitgewerkte projecten (VOET-weken) en via extramurale activiteiten (EMA) aan de verschillende VOET. De school brengt de bijdrage aan de VOET op een overzichtelijke wijze in kaart. Per VOET-week werkt de school projectfiches uit met de globale inhoudelijke aanpak, de na te streven eindtermen en een overzicht van welke leraren deelnemen. Deze inventarisatie vormt de basis voor de uitwerking van een planning om de hierboven aangehaalde werkpunten op te nemen via aangepaste projecten of binnen de gelijke onderwijskansenwerking ('leren leren').
Ondersteuning	De organisatiestructuur functioneert vrij adequaat. Een beperkte werkgroep, bestaande uit de kwaliteitszorgverantwoordelijke en de technisch adviseur-coördinator (TAC) aangevuld met de adjunct-directeur, voert het VOET-beleid. Heel wat leraren zijn betrokken bij de uitwerking van projecten. De school zet ook stappen om vanuit de inventarisatie van de huidige betrokkenheid van de leraren bij de VOET-projecten het draagvlak bij de leraren nog verder te optimaliseren. De informatie over het VOET-beleid naar het schoolteam is transparant.
Doeltreffendheid	De evaluatie heeft betrekking op meerdere aspecten van de VOET-werking, is vrij systematisch uitgebouwd en leidt tot bijstellingen. De werkgroep beschikt over een uitgebreide inventaris van aangeboden VOET vanuit alle vakken, EMA en specifieke projecten.
	De school evalueert de kwaliteit van VOET-projecten via de betrokken leraren en sporadisch via de leerlingen. De werkgroep en de leraren evalueren nog een aantal EMA en workshops binnen de projecten vooral naar verloop en praktische zaken, maar beoordelen te weinig de impact op het nastreven van de VOET. Een doorgedreven inhoudelijke evaluatie van de mate waarin de VOET bij de vakken ook daadwerkelijk bij de leerlingen tot leven komen, blijft nog te beperkt. De vakwerkgroepen werden geïnformeerd en aangespoord om bij te sturen vanuit de vakken, maar hun VOET-werking wordt veeleer formeel dan wel inhoudelijk opgevolgd. De beleidsmatige aanpak van de VOET-werking wordt wel voldoende zelfkritisch geëvalueerd. De vaststellingen leiden globaal voldoende tot organisatorische aanpassingen en soms ook tot het leggen van nieuwe inhoudelijke klemtonen.

Ontwikkeling	Er zijn een aantal professionaliseringsinitiatieven, met enkele werkpunten op het vlak van breedte en effectiviteit ervan. De werkgroep volgt gerichte nascholingen en blijft zich via een VOET-netwerk en pedagogische begeleiding op een relevante wijze professionaliseren. Er is aandacht voor professionalisering via pedagogische studiedagen en personeelsvergaderingen. De leraren worden hierin ook op zinvolle wijze gestimuleerd om concreet na te denken over vakgerichte en -overschrijdende initiatieven met VOET-integratie. De school tracht ook met de hulp van de betrokken leraren bestaande activiteiten te verdiepen zodat ze bewuster inspelen op de VOET. Op deze wijze ontstaat een impliciete vorm van professionalisering rond de VOET. Verder rekent de school vooral op de interesse van de personeelsleden om deel te nemen aan bepaalde projecten en zijn er geen andere professionaliseringsinitiatieven. Het overleg tussen de middenschool en de bovenbouwschool op het vlak van afstemming en de uitwerking van leerlijnen is nog onvoldoende structureel uitgebouwd.
Uitvoering Socio-economische samenleving	De meerderheid van de eindtermen wordt met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen nagestreefd. De leerlingen binnen de economische richtingen krijgen deze eindtermen overwegend binnen de reguliere economische vakken aangeboden. Voor de leerlingen die een niet-economische richting volgen, organiseert de school voornamelijk EMA (uitstappen en bedrijfsbezoeken) met een gerichte socio-economische inkleuring. Het wegvallen van het project 'armoededag' veroorzaakte een aantal hiaten bij het nastreven van de VOET voor deze context. De werkgroep is momenteel zoekende om een sluitend aanbod voor alle niet-economische studierichtingen op school te voorzien (voornamelijk binnen de onderwijsvorm kso).
Mentale gezondheid	Vrijwel alle eindtermen worden met voldoende diepgang en bij de meeste leerlingen nagestreefd. Dit gebeurt grotendeels via een sterk uitgewerkt project 'gezondheid' voor de derdejaars in het kader van de VOET-week (onder meer met de workshops 'seksuele voorlichting' en 'weerbaarheid sociale vaardigheden'), maar ook via GWP-reizen (geïntegreerde werkperiode) naar Berlijn, Rodt en Kasterlee en een goed uitgewerkte ondersteuning rond omgang met emoties en problemen via de cel leerlingenbegeleiding. Ten slotte leveren heel wat vakken een bijdrage.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

De instelling spoort tekorten op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne (BVH) op, maar doet dat nog onvoldoende op systematische wijze. Ze is hierin onvolledig. Een groot aantal tekorten bleef reeds lange tijd niet aangepakt. De instelling kan geen preventief onderhoudsprogramma voor haar infrastructuur en uitrusting voorleggen. De instelling voert de verplichte controles en risicoanalyses uit. De inspraak van het personeel gebeurt via het basiscomité waarin het comité voor preventie en bescherming op het werk geïntegreerd is. De directie informeert het personeel via de algemene vergaderingen en nieuwsberichten op het digitale platform. De instelling kent de tekorten waaraan ze moet werken. Ze moet waakzaam blijven voor ongunstige factoren en veranderingen in de omgeving waarin wordt onderwezen en leerlingen worden begeleid.

Het verklaart waarom plannen zoals het globaal preventieplan en het jaaractieplan niet consequent inspelen op tekorten die specifiek zijn voor de instelling. Sommige tekorten kregen een oplossing, maar er zijn ook gekende tekorten die al langere tijd aanslepen.

De planning mist aandacht voor maatregelen die, in afwachting van een oplossing ten gronde, de situatie minimaal verbeteren en/of aantonen dat de instelling proactief handelt. Er is nog te weinig een cultuur waarbij elkeen op eigen niveau verantwoordelijkheid neemt. Dat laat zich voelen in de feitelijke situatie op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Uit de controles en adviezen van externe controlediensten, de interne dienst (preventieadviseur) en de externe dienst, blijken er meerdere tekorten te zijn opgemerkt. Deze tekorten zijn op het ogenblik van de doorlichting nog onvoldoende opgelost. Wat moet verbeteren, is in de planning slechts gedeeltelijk voorzien. Er is weinig initiatief om, in afwachting van een oplossing ten gronde, via organisatorische maatregelen en/of kleinere werken en/of sensibiliserende acties iets te ondernemen om de situatie minimaal te verbeteren.

De onderwijsinspectie bezocht tijdens de doorlichting niet alle locaties van de leer- en werkomgeving van de instelling. De vaststellingen van deskundigen, die terug te vinden zijn in documenten, stemmen grotendeels overeen met wat de onderwijsinspectie tijdens de doorlichting opmerkt. Tijdens het bezoek ter plaatse valt op dat niet alle locaties even comfortabel zijn voor de organisatie van onderwijs en begeleiding.

Een behoorlijk deel van de lessen gaat al jarenlang door in tijdelijke constructies. In september 2017 zal men een nieuwbouw betrekken en de ontoereikende infrastructuur afbreken. Het blok waar momenteel de refter in ondergebracht is, blijft bestaan. In dit blok gaan onder meer de lessen gezinstechieken door. Een deel van het materiaal van de oude keukens is hier nog aanwezig. Waar wel infrastructuur verwijderd is, is er soms valgevaar doordat bijvoorbeeld een rooster ontbreekt boven een niet meer gebruikte afvoer.

In de didactische keukens in een ander gebouw vertonen de kasten schimmelvorming rond de water- en afvoerleidingen en zijn de werkbladen beschadigd. Brede spleten tussen de kookvuren en de werkbladen zijn verzamelpunten voor vuil. De geurhinder van de afvoer is merkbaar tot in de naastgelegen leslokalen. De afwezigheid van een actieve verluchting leidt tot een onprettige en bedompte luchtkwaliteit. De leraren zetten de ramen open, wat dan ten koste gaat van de verwarming en het probleem slechts gedeeltelijk oplost. Niet alle kookvuren zijn goed onderhouden en ogen vuil. Er is vocht tussen de beglazing van de oventoren. De gehele ruimte staat niet in verhouding tot het aantal kookblokken. De leerlingen hebben slechts vier kookfornuizen ter beschikking, soms staan ze daar met zijn vieren achter.

Deze twee bovenvermelde locaties zullen ook in de toekomst nog dienstdoen als lesruimte en zijn zeer dringend aan renovatie toe om een minimaal lescomfort en veiligheid te garanderen.

De kunstvakken van het kso gaan integraal door in containers. De beperkte ruimte heeft een directe invloed op het niet-realiseren van een aantal leerplandoelstellingen. De toegang tot deze containers was tijdens de doorlichting ernstig verhinderd door grondwerken rond de nieuwbouw. Er was groot valgevaar door losliggende stenen en modder. De leerlingen dienden door een in onbruik gestelde fietsenstalling te gaan waar allerlei metalen onderdelen en gebroken glas lagen. Deze klassen zouden verhuizen naar de nieuwbouw.

De EHBO-post is ondergebracht in een doorgang naar twee lokalen, waardoor de privacy niet verzekerd is. Deze locatie is bovendien niet voorzien van enig raam. In de toekomst zou een specifiek lokaaltje voorzien zijn in de nieuwbouw.

Twee jaren terug verhuisden de labs naar een nieuwbouw. Nu al zijn een aantal werkbladen ernstig beschadigd doordat er delen van het email afgebroken zijn. In de trekkasten zijn er geen nutsvoorzieningen aanwezig. De oppervlakte van de lokalen is door de vaste constructies van tafels en spoelbakken te klein in verhouding tot het aantal leerlingen dat hier les volgt.

Ondanks al deze tekorten slaagt het onderhoudspersoneel erin de lokalen en gangen netjes te houden. Het is spijtig dat sommige leerlingen dit niet waarderen door een correcte attitude tentoon te spreiden. Een aantal leerlingen laten lege wikkels en verpakkingen rondslingeren, ondanks de voorziene vuilbakken.

De instelling krijgt een beperkt gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Ondanks de aanslepende tekorten vertrouwt de onderwijsinspectie erop dat wanneer de instelling de kwaliteit van haar bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne consequenter bewaakt, daadkrachtiger tekorten beheerst en verbeteracties uitvoert, het mogelijk moet zijn deze verbetering op eigen kracht vorm te geven.

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarden	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)	ja
Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 112 en 123/10)	ja
• de basisprincipes van het schoolbeleid met betrekking tot een aantal leerlinggebonden materies	ja
• de lesspreiding en de vakantie- en verlofregeling voor leerlingen	ja
• de krachtlijnen inzake extra-murosactiviteiten, leerlingenstages, werkplekieren en school- of centrumvervangende onderwijsprogramma's	ja
• de samenwerking met andere onderwijsinstellingen, vormingsinstellingen of organisaties voor zover rechtstreekse impact op leerlingen	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis, opgelet: het recht op synchroon internetonderwijs moet opgenomen zijn	ja
• de bijdrageregeling, afwijkingen en contactpersoon terzake	ja
• de inspraakmogelijkheden voor de betrokken personen in de school of centrum	ja
• de voorwaarden waaronder de betrokken leerling en de betrokken personen inzage kunnen uitoefenen in of een toelichting kunnen vragen bij of een kopie kunnen bekomen van de leerlingengegevens, waaronder de evaluatie-gegevens	ja
• de organisatie van de leerlingenevaluatie	ja
• de lokale leefregels	ja
• de eventuele beroepsmogelijkheden voor de betrokken personen ten aanzien van betwiste beslissingen buiten beslissingen in verband met definitieve uitsluiting of leerlingenevaluatie	ja
• de basisprincipes van het schoolbeleid met betrekking tot reclame en sponsoring	ja
• engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen	ja
• bepalingen over overdraging bij schoolverandering van leerlingengegevens naar de nieuwe school	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 tot 110/10)	ja
Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)	ja
Respecteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/6)	ja
Respecteert de school voor secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 115/6, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)	ja
Respecteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Leerbegeleiding

Doelgerichtheid Het zorgbeleid vertrekt vanuit het GO!-opvoedingsproject, door de school vertaald in tal van visieteksten en bijhorende actieplannen en draaiboeken. Hierbij heeft ze aandacht voor de verschillende aspecten van leerlingenbegeleiding: leerbegeleiding, socio-emotionele begeleiding, loopbaanbegeleiding en begeleiding van de geïntegreerde proef (gip) en stage. De leerbegeleiding is opgebouwd vanuit de visie op en ervaring met het schoolbeleid 'gelijke onderwijskansen' (GOK) en de handelingsgerichte begeleiding van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

De school werkt expliciet met strategische en operationele doelstellingen en verwachte resultaten. Ze stelt het professioneel-didactisch handelen en de remediëring van de tekorten bij de leerlingen als belangrijke operationele doelen. De vertaling van het competentiegericht onderwijs in de dagelijkse lespraktijk ziet ze als haar grote uitdaging. De doelen, acties en initiatieven groeien binnen de cel leerlingenbegeleiding, de spijbelcel, het GOK-team, het team talenbeleid en de verschillende werkgroepen. Het directieteam waakt over de bundeling van alle doelen vanuit de verschillende invalshoeken.

De verantwoordelijkheid voor de uitbouw van de brede basiszorg voor alle leerlingen ligt bij de vakleraren en de klastitularissen. Bij de verhoogde zorg gebeuren coördinatie en begeleiding door de cel leerlingenbegeleiding, verantwoordelijk voor de opvang van leerlingen met socio-emotionele problemen en specifieke onderwijsbehoeften. Enkele GON-begeleiders (geïntegreerd onderwijs) bieden ondersteuning aan de cel leerlingenbegeleiding. Bij de uitbreiding van zorg werkt de school samen met externen.

In samenspraak met de ouders en de leerling brengt de school de (onderwijs)behoeften van haar leerlingen goed in kaart. De aanpak bij inschrijving, de samenwerking met de eerste graad, de leerlingencontacten en de uitstekende registratie in het leerlingvolgsysteem dragen hier zeker toe bij.

Ondersteuning Het GOK-team, de leerlingenbegeleiders en het team talenbeleid ondersteunen leerlingen en leraren in de dagelijkse onderwijspraktijk. Tal van instrumenten zoals de informatiefiche per vak, de overzichtslijst van activerende werkvormen, de richtlijnen voor cursussen en huiswerk, het sjabloon voor zelfreflectie en de bladwijzer onderwijsbehoeften dragen hiertoe bij. Recent werd deze laatste omgevormd tot een bladwijzer brede basiszorg, waarbij verschillende maatregelen uit de fase verhoogde zorg nu toepasbaar zijn voor alle leerlingen. Dit leidt niet alleen tot een reductie van het aantal individuele afsprakennota's, maar zorgt ook voor een beter overzicht van de zorgmaatregelen.

In haar professionaliseringsbeleid heeft de school de afgelopen jaren ingezet op leerbegeleiding, bijvoorbeeld door pedagogische studiedagen met aandacht voor activerende en gevarieerde werkvormen, remediëring en rapportcommentaren. Ook de GOK-fiches tonen leraren hoe preventieve leerbegeleiding aan bod kan komen tijdens de onderwijspraktijk.

Naast het vele ondersteunende materiaal en de professionaliseringsinitiatieven wijst de school de brede basiszorg toe aan de vakleraren en de klastitularissen. Uit de doorlichting blijkt dat de vakleraren vertrekken van een taakopvatting waarvan een zorgende houding een essentieel deel is. De school benadrukt de verantwoordelijkheid van elke leraar voor de vaststelling van individuele noden bij de leerlingen, het opstarten van remediëring en de registratie en communicatie hierover. Hiervoor biedt de school een overzichtelijk leerlingvolgsysteem, waar leraren en leerlingenbegeleiders frequent in registreren. Ook de klassenraden zijn een belangrijk orgaan waar de noden en het remediëringstraject van leerlingen aan bod komen. Opvallend is het uitdrukkelijke engagement dat de school van leerlingen en ouders vraagt bij het instappen in een remediëringstraject.

Bij de verhoogde zorg stelt de school in overleg met de leerling en zijn ouders een afsprakennota met sticordi-maatregelen (stimuleren, compenseren, remediëren en dispensereren) op. De leerlingenbegeleiders beheren de afsprakennota's (implementatie, opvolging en eventueel bijsturing). In de hogere fases van het zorgcontinuüm werkt de school samen met het CLB en GON-begeleiders.

De school heeft recent de rollen van de begeleidingsteams meer geëxpliciteerd. Het 'kernteam GOK' begeleidt leerlingen bij hun studie en loopbaan, de leerlingenbegeleiders zorgen voor de socio-emotionele begeleiding en het team talenbeleid ondersteunt leerlingen met taalachterstand. Bij problemen allerhande kunnen leraren via meldingsfiches direct de juiste verantwoordelijken aanspreken. Leraren hebben hierbij reeds de gewoonte aangenomen aan te geven welke interventies reeds door hen werden ondernomen.

Doeltreffendheid De school heeft een globaal zicht op de leerbegeleiding, maar de effecten worden nog niet systematisch geanalyseerd en gebruikt voor eventuele bijstellingen.

De begeleidingsteams en de klassenraad volgen de doeltreffendheid van initiatieven op leerlingenniveau op. Alle verantwoordelijken registreren systematisch in het leerlingvolgsysteem. Dit zorgt voor een hoge informatiewaarde en een goede opvolging.

De opvolging van de initiatieven op lerarenniveau is onvoldoende systematisch uitgebouwd. De bewaking van de brede basiszorg in de dagelijkse klaspraktijk is weinig structureel verankerd. Hoe leraren met alle ondersteunende instrumenten in de klaspraktijk aan de slag gaan, is niet geweten. De school heeft geen globaal zicht welke aandacht en plaats de vakoverschrijdende eindtermen 'leren leren' krijgen in de onderwijspraktijk.

Ondanks het feit dat de begeleidingsteams regelmatig overleggen, is een gezamenlijke aansturing en opvolging van alle deelprocessen leerlingenbegeleiding geen sinecure. De IKZ-verantwoordelijke (interne kwaliteitszorg) verricht data-analyses op vraag van de begeleidingsteams. Dit gebeurt soms te los van de actieplannen en is niet systematisch geïntegreerd in de werking van de begeleidingsteams, dit ten koste van de effectiviteit.

De school heeft haar visie op het talenbeleid vertaald naar concrete doelen afgestemd op de noden van de meeste leerlingen, behalve voor de taalsterke leerlingen. Het schoolteam detecteert de talige noden via de overdracht van de resultaten van de taalscreening vanuit de autonome middenschool. Er volgt een nieuwe taalscreening op het einde van het schooljaar voor alle leerlingen in het eerste leerjaar van de tweede graad. Indien de resultaten daar aanleiding toe geven, treft de school maatregelen die aansluiten bij de specifieke noden van de betrokken leerling inzake de onderwijstaal. De meeste vakgroepen zorgen ervoor dat het lesmateriaal en de evaluatiepraktijk qua taal voldoende afgestemd zijn op het talige niveau van de leerlingen. Heel wat leraren besteden tijdens de lessen voldoende aandacht aan het verwerven van vaktaal, schooltaal en instructietaal. Leerlingen krijgen voldoende taalsteun. Werk- en groeperingsvormen die de communicatie en de interactie tussen de leerlingen bevorderen, zijn echter nog geen gemeengoed. De school zorgt voor structuren in verband met het werken aan het talenbeleid en ze neemt initiatieven inzake professionalisering. De school evalueert de kwaliteit van de organisatie en de uitvoering van het talenbeleid nog niet, omdat ze dit beleidsdomein pas recent terug een elan heeft kunnen geven. Ze heeft de duidelijke intentie om op korte termijn de gestelde doelen te evalueren en de aanpak van het talenbeleid, waar nodig, bij te sturen.

Ontwikkeling Voor de organisatie en de inhoudelijke invulling van de leerbegeleiding gaat de school uit van de intern aanwezige expertise. De leerlingenbegeleiders, GOK- en taalbeleidsverantwoordelijken volgen gericht externe nascholing. Dankzij hun laagdrempelige werking geven ze vlot hun expertise door op klassenraden en pedagogische studiedagen.

De betrokkenheid van verschillende leraren bij een begeleidingsinitiatief, werkgroep of pedagogische studiedag brengt een zekere professionaliseringsbeweging op gang. Voor de invulling van de leerbegeleiding op vakniveau vertrouwt de school op de professionaliteit van de leraren. Uit een recente peiling van de school naar de professionaliseringsbehoefte bij haar personeel blijkt dat er in het schoolteam nog tal van ondersteuningsbehoeften leven ten aanzien van leerbegeleiding, bijvoorbeeld rond differentiatie, activerende werkvormen en zorg.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Leiderschap De schoolleiding bestaat uit een directeur, een adjunct-directeur en een technisch adviseur-coördinator (TAC). De directeur en adjunct-directeur organiseren frequent overleg over de dagelijkse schoolwerking, eventueel in samenspraak met de TAC. Het directieteam neemt doorgaans gezamenlijk beslissingen. De adjunct-directeur treedt onder meer op als eerste aanspreekpunt voor de leerlingen en voor de bekommernissen van de dagelijkse werking. De directeur legt zich onder andere toe op het personeelsbeleid en op de vertegenwoordiging binnen de scholengemeenschap en -groep.

De school beschikt over een verantwoordelijke voor interne kwaliteitszorg (IKZ), die ook instaat voor de directe administratieve en organisatorische ondersteuning van de directie. Verder hebben de scholengemeenschap en -groep een belangrijke impact op het lokale schoolbeleid, onder andere door overkoepelende beleidsbeslissingen en met lerende netwerken.

De schoolleiding streeft naar een gedeeld leiderschap met de bedoeling voldoende draagvlak te creëren voor haar beslissingen. Hiervoor doet ze onder meer een beroep op thematische werkgroepen en een lerarenraad, die zich geregeld over uiteenlopende aspecten van het schoolleven buigt.

Het directieteam kiest voor een transparant beleid. De leraren kunnen bij hen terecht voor allerlei vragen en voor wederzijdse feedback. Via draaiboeken, het gebruik van uitgewerkte procedures en uitgebreide informatieverstrekking wil de directie die transparantie nog verhogen. De directeur geeft aan dat ze nog meer moet inzetten op zichtbare aanwezigheid op de volledige schoolcampus.

Voor het pedagogisch-didactische beleid rekent het directieteam sterk op de deskundigheid van de vakgroepen. De directieleden nemen af en toe deel aan dat overleg en bespreken consequent elk verslag met de betrokken vakcoördinator. Ze gebruiken daarnaast informele gesprekken en de functioneringsgesprekken als een belangrijke informatiebron. De sterk procedurele aanpak laat slechts gedeeltelijk toe zicht te krijgen op het concrete reilen en zeilen van de personeelsleden tot op de klasvloer.

Visieontwikkeling De school baseert haar missie en visie op het 'Pedagogisch Project van het GO!' (PPGO), het strategisch plan 'GO! 2020' en het 'Algemeen Strategisch Plan' van de scholengroep. Met haar vier onderwijsvormen wil ze een afspiegeling zijn van de maatschappij, waarbij ze alle leerlingen voldoende kansen wil geven met een kwaliteitsvolle leeromgeving en begeleiding en met de leraar als inspirerende kracht. Maximale leerwinst en verantwoord keuzes leren maken vormen hierbij belangrijke doelen.

De algemene visie is de vertrekbasis voor diverse uitgeschreven visieteksten, die verschillende deeldomeinen van het schoolleven bestrijken. Die visieteksten bevatten een korte weergave van de strategische doelstellingen, een visuele voorstelling van de wisselwerking tussen de betrokken CIPO-indicatoren en -variabelen (context, input, proces en output) en een opsomming van de operationele doelstellingen en vooropgestelde resultaten. De school heeft de operationele doelstellingen, gewenste resultaten en de hieraan gekoppelde acties gebundeld in een schoolontwikkelingsplan, dat de periode 2014-2020 beslaat.

De werkgroepen en de verantwoordelijken voor de gelijkeonderwijskansenwerking leveren de voornaamste bijdrage bij de totstandkoming van de verschillende visies. De school communiceert hierover via haar interne en externe kanalen en wil haar persoonsleden er zo verder mee vertrouwd maken.

Het schoolteam slaagt er voor sommige beleidsdomeinen in om de vooropgestelde doelstellingen te behalen in de concrete onderwijspraktijk. Hierbij valt bijvoorbeeld de brede zorg voor de leerlingen in positieve zin op. Andere aspecten van de schoolvisie zijn nog niet doorgedrongen tot op de klasvloer. De schoolleiding is nog zoekende naar initiatieven om de doeltreffendheid te verhogen. Het vormt een blijvende uitdaging het overzicht over alle lopende acties te behouden en de uitwerking ervan tot in de klas aan te sturen en op te volgen.

Besluitvorming De schoolleiding communiceert en onderhandelt over de nodige beleidsaspecten in de decretaal verplichte organen. Die organen beschikken over een duidelijke agenda, komen op geregelde basis samen en geven via hun besprekingen feedback over het beleid en adviezen tot bijsturing. De directie vindt het daarbij belangrijk om de samenhang tussen de initiatieven en de communicatie tussen de verschillende organen te bewaken. Ze stelt de verslagen ter beschikking van haar personeel via het elektronische platform.

Het directieteam hecht een bijzonder belang aan de werking van de lerarenraad binnen een participatieve besluitvorming. Dat overleg verhoogt de transparantie en de betrokkenheid van het team. Daarnaast dragen de verschillende werkgroepen vanuit hun specifieke focus bij tot de beleidsvorming. Het basiscomité bespreekt onder andere de schoolorganisatie die een effect heeft op het personeel, en aangelegenheden rond welzijn op het werk.

De laatste tevredenheidsenquête van het personeel met belangrijke aandachtspunten kwam hierbij uitvoerig aan bod. De schoolleiding is nog zoekende naar een oplossing voor de materiële ondersteuning van de leerplanrealisatie in een aantal vakken.

De vakgroepen krijgen een belangrijke verantwoordelijkheid toegewezen. Zij staan onder andere in voor de bewaking van het aanbod van leerplandoelstellingen en eindtermen en voor het toezicht op de validiteit van de evaluatie. Vanuit het erkenningsonderzoek blijkt dat niet alle vakgroepen hierin slagen. Vooral de ondersteuning van de vakgroepen vormt een belangrijk werkpunt voor het beleid.

Kwaliteitszorg De school vermeldt in haar algemene visie het belang van kwaliteitszorg. De kwaliteitszorgverantwoordelijke en het 'kernteam IKZ' verzamelen en analyseren kwantitatieve en kwalitatieve gegevens om de werking van de verschillende beleidsdomeinen te onderzoeken. Die gegevens halen ze onder andere uit 'Mijn Onderwijs' en geregelde enquêtes bij leerlingen, ouders en personeel.

De analyse van de verschillende data gebeurt vooral in het licht van de vooropgestelde resultaten en acties, die voortvloeien uit de operationele doelstellingen. Op basis hiervan neemt de schoolleiding beslissingen over borging en bijsturing. Voor sommige beleidsdomeinen staat ze hierin verder dan voor andere. Vaak blijven de bijstellingen beperkt tot praktisch-organisatorische en procedurele aspecten. De kwaliteitsbewaking is dan ook nog niet cyclisch en systematisch.

De schoolleiding stimuleert de vakgroepen en de individuele leraren om doelbewuster te leren omgaan met outputgegevens, onder andere door de bespreking hiervan op functioneringsgesprekken. Ze heeft nog geen specifieke professionalisering georganiseerd rond datageletterdheid. Het kwaliteitsdenken is vooral aanwezig op schoolniveau en heeft nog niet de gewenste effecten bereikt op de klasvloer, vooral voor de onderwijskundige kernprocessen. De schoolleiding volgt de doeltreffendheid tot op dat niveau nog in onvoldoende mate op.

Het directieteam, het middenkader en het lerarenkorps tonen een duidelijke bereidheid om externe feedback mee te nemen in hun reflecties en bijstellingen. Ze doen geregeld een beroep op de pedagogische begeleiding.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De brede zorg voor de leerlingen.
- Het engagement van het schoolteam.
- De openheid van de leraren voor externe feedback.
- De doelgerichtheid en ondersteuning van de leerlingenbegeleiding.
- De opbouw en het gebruik van het leerlingvolgsysteem.
- De ontwikkelingsdynamiek rond het talenbeleid.
- Het dagelijkse onderhoud van de school.

Wat betreft het algemeen beleid

- De uitwerking van een beleidsvisie op schoolniveau.
- Het streven naar een participatieve besluitvorming.
- De aanzet tot kwaliteitszorg.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De materiële ondersteuning van de leerplanrealisatie.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het ICT-aanbod en de ICT-integratie in het onderwijsleerproces.
- De kwaliteit van de evaluatiepraktijk in een aantal vakken.
- De doeltreffendheid van de leerbegeleiding tot op de klasvloer.

Wat betreft het algemeen beleid

- De concretisering van de schoolvisie in de onderwijspraktijk.
- De ondersteuning van de vakgroepen.
- De aandacht voor renovatie en vernieuwing van de campusinfrastructuur naast de nieuwbouw.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie voor Engels in de tweede graad aso in de studierichtingen Economie, Humane wetenschappen, Latijn en Wetenschappen.
- De leerplanrealisatie voor beeldende en architecturale vorming, kunstinitiatie en waarnemingstekenen in het specifieke gedeelte in de tweede graad kso in de studierichting Beeldende en architecturale kunsten.
- De leerplanrealisatie voor kantoortechnieken, toegepaste economie en verkoop in de tweede graad tso in de studierichting Handel.
- De leerplanrealisatie voor Engels in de tweede graad tso in de studierichting Sociale en technische wetenschappen.
- De leerplanrealisatie voor kunstgeschiedenis, vrije beeldende vorming en waarnemingstekenen in het specifieke gedeelte in de derde graad kso in de studierichting Vrije beeldende kunst.
- De woonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

BEPERKT GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' omwille van het onvoldoende realiseren van de onderwijsdoelstellingen voor

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 2 ASO Economie	Engels	
Graad 2 ASO Humane wetenschappen	Engels	
Graad 2 ASO Latijn	Engels	
Graad 2 ASO Wetenschappen	Engels	
Graad 2 KSO Beeldende en architecturale kunsten		beeldende en architecturale vorming, kunstinitiatie, waarnemingstekenen
Graad 2 TSO Handel		kantoortechnieken, toegepaste economie, verkoop
Graad 2 TSO Sociale en technische wetenschappen	Engels	
Graad 3 KSO Vrije beeldende kunst		kunstgeschiedenis, vrije beeldende vorming, waarnemingstekenen

- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **19-05-2020** opnieuw een controle uit.

Door artikel 215 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs (zoals gewijzigd bij decreet van 23-03-2018), wijzigt vanaf 1 september 2018 het advies "beperkt gunstig" in een "**gunstig advies**".

Dit betekent dat de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen voortgezet wordt.

GUNSTIG

- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Immanuel SYNAEVE de inspecteur-verslaggever	Helga VAN DER ELST de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	